

DE
ARTE
SYMBOLICA
AD
ERASTUM.

SERMO I.

PROPOSITIO

ET

CONSILIUM OPERIS.

I.

NAm dudum promissa, fidemque reposcis, ERASTE,
 Symboli ut Herôï Naturam exponere tentem :
 Ortum, Causas, atque Modum. Quî Lemmata fiant
 Congrua Materiæ, subjectum animantia Corpus ;
 Integrum an Versum, vel dimidium sibi Lemma
 Poscat : quæ super imposta est Scriptura, quot esse
 Debeat hæc Vocum : num supra tertiam abundet
 Quælibet : an veteris Proles manifesta Poëtæ
 Semper adoptanda ; & diversos munus in usus
 Conversum : an generare nefas, nova pignora, Versus,
 Quin & Versiculi contracti dimidium crus ?
 Hæc me & plura jubes chartæ committere ; tanquam
 Hæc curaturi olim sint præcepta Poëtæ, ac
 Pictores, quibus audendi, quodcunque libebit,
 Semper erit ratio, vel pro ratione voluntas.
 Delphinum sylvis appingent, fluctibus Aprum.

II.

FAc assentiri : namque est hominum genus udum,
 Flexiliusque hederâ Vinum monstrante ; sequetur,
 Quò duces, Musas Baccho donare paratum.
 Verùm audin', quantis feriant clamoribus Astra
 Porticus, atque Stoa ? His ausimne ego vellere barbam,
 Palliaque excutiam sordentia pulvere multo ?

Hæc

Hæc quoties manibus contrectant Sacra profanis
 Cæde Chimærarum (a) Okami taboque Caballi, (b)
 Proxima debentis centum convivium corvis.
 Horum etenim prodire solent excusa fodinis
 Symbola, Dî Magni! quot, quanta, & qualia: quàmque
 Naturæ diversa suæ, ac pugnancia sanæ
 Menti; Picturamque nihil dicentia supra,
 Vel rem nomine quamque suo appellantia Verba!

III.

Sic fit, quando Stagirâ ascendere Roftra relictâ
 Visum, Parnassoque statim indormire bifurco,
 Invitis Musis, averfo & Apolline: sic, cùm
 Navita de bobus, de Ventis narrat Arator, (c)
 Musicus ædificat, canit autem Vitruvius. (*) Sed
 Ridebunt Dryades, brumali tempore Viscum
 Fronde virere novâ, quod non sua parturit Arbor.

IV.

Quid facies illis, quæis tota Scientia, nôsse,
 Quod didicere ipsi, neque se quærentibus extra?
 Qui se constituunt normam, finemque sciendi?
 Ultra scire datum est nihil: Alcidesque Columnas
 Hæc posuit geminas. Jubet, hæc, Plato, sede quiescas;
 Quâ residemus, ait Larconius, & Chusimus.
 Improbe, quò tendis, metas egressæ priorum,
 Et nostras? Ars si ulla foret, sciremus & Ipsi:
 Nunc fugit ignaros hæc; Ergo, haud esse, fatendum est.
 Ingenium quare in pedicas, & vincula mittas?
 Pinge, [licet] quodcunque libet: superadjice Versum,
 Quem Fortuna dabit: vel, si non sufficit unus,
 Junge duos, aut tres: Veteri de Lege, Novane,
 Nil refert: Cicero, an Maro; Livius, an Venusinus
 Protulerint, cures tu scilicet? Id satis esto,
 Exstet ut è labris, fissum velut intestinum,
 Vitta bipalmaris, serpatque volumine vasto.
 Plura petituris animosè oppede Magistris.

A 2

V. Euge,

(a) Chimæras appellant Philosophi Adynata, quæ neque sunt, nec esse possunt.
 (b) Genus est argumentandi Negativum, Okamo familiare, quo probandi
 onus in Defendentem rejicitur: dictum vulgò Equus Okami, quòd instar Equi
 recalcitret, vel sternat, & proculcet opiniones aliorum, ut faciebat Okamus,
 de suis stabiliendis parùm sollicitus. (c) Versiculus contrarius pervulgato
 illi: Navita de Ventis, de Bobus narrat Arator.

(*) Qui scripsit de Architectonica.

V.

Euge, Σοφῶς! Quid enim Chrysippus verius unquam
 Dixit, aut Crantor? potuit vel Jupiter Hammon?
 Ergo infelices Jovij, (d) Bargaglij, Arefj,
 Tafsi, Ammirati, Contili, Farra, Palazzi,
 Pittoni, Paradini, Dommenichi, Simeoni,
 Ferri, Rufcelli, Emmanuel Thesauze, bonoque
 Masenio plorate olim Petra Sancta: diu quod
 Te retinere domi, Domino repetente, nequiret. (e)
 Sed tu præcipuè, Tibicen Gallice; (f) tuque,
 Cui Monachi Nomen Cunæ, non Claustra dedere, (g)
 Infani, qui postremi Præcepta dedistis,
 Necquicquam cauti, atque operam sumpsistis inanem.
 Non ego stultus ero magis, ut qui littus arare
 Post omnes illos, & arenæ semina rursus
 Mandare aggrediar? Quis me sanabit Apollo,
 Restituetque mihi? postquam omnis funditus olim
 Anticyra (h) exhausta est Pictoribus, atque Poëtis;
 Adde Mathematicos: Gentis ΤΡΙΑ ΠΑΝΤΑ Μενεῖ. (i)

VI.

Quantulum item Hellebori superest à Chrysopeïa,
 Ignotum Lapidem (k) Noctu quærente Diuque?
 Ad restim dum Res veniat, viridemque Galerum.
 Pridem est plena Ratis Gaileri. (l) Paginaque omnis
 Sutori impleta est Romano: assueta notare,
 Romuleâ quicquid stultè gestum esset in Urbe.
 Non is plebejam duntaxat in Acta referre
 Sultitiam solitus: quin Jusque, Diemque Tiaris
 Dicere, nec Procerum gladios, Ostrumque vereri.
 Audiit hoc Orator Regnatoris Iberi,
 Seque dolens Censuræ hominis patuisse profani,
 Continuò jungi currum imperat, adque Tabernam
 Sittit Equos, hominemque rogat, Librone suo Ipsum
 Intulerit? Petit ille moram, penetralibus imis
 Dum referat commentorum monumenta suorum.

Mox

(d) Nomina Scriptorum, qui de Arte Symbolicâ præcepta tradiderunt, vel etiam Symbola condiderunt in Italia. (e) P. Jacobus Masenius Libro, quem inscripsit Speculum Imaginum. (f) Claud. Franc. Menestrier. (g) Petrus le Moyne, Scriptores Galli, quorum nomina Tibicen, & Monachus Latinè. (h) Insula celebris à proventu Hellebori, ad purgandum cerebrum validi. (i) ejus liberi fatui omnes. (k) Lapidem Philosophicum vocant Alchimista. (l) Gaileri Kayserbergij Liber inscriptus: Stultorum Navis, Narren-Schiff.

Mox redit, ac obiter grandem percurrit Elenchum.
 Inde ait: in nostris Vestra Excellentia chartis
 Præcipuo stat scripta loco. Cur, Furcifer, autem?
 En recito: Quòd mancipium de Gente Agarenâ
 In patriam multo instructum dimiserit Auro,
 Barbaricos emptumque, relatumque inde caballos.
 Usque adeò stultè factum hoc, insane, videtur?
 Prorsus. Quid facies, si videris inde reversum?
 Audierisque, Urbem resonare hinnitibus Afris?
 Tunc ego, delete, quod nunc est, Nomine, Nomen
 Illius, qui Libertate potitus & Auro,
 Maluit ad veterem stultus remeare catastam,
 Sufficiam. Donec fiant, & in Acta referri
 Ista etiam cupiant, quæ scripsi, scripta manebunt.

VII.

Nunc age, si Dominam pascunt Nasturtia Romam,
 Quid superesse Annonæ credimus Urbibus illis,
 In quibus, ut proprium, fixit sibi Moria Regnum?
 Jam pridem plangit simplex Cervavia pectus,
 Vicinumque Lacum Cornfagia fletibus auget,
 Quòd periére sui Summâ cum principe Census. (m)
 Ediçto quanquam cautum foret, atque Senatus-
 Consulto, patrijs fruges avertere Terris:
 Nî, quos aut Weilhema sibi, aut Brunegga Sorores (n)
 Mercari Modios veteri pro fœdere vellent;
 Cùm seges alreutris provenit avarior agris.

VIII.

Esto, inquis, stultus: quid tum? quando omnia plena
 Stultorum esse ferunt Diæ, Humanæque Cathedræ.
 Nil vacuum est usquam. Numero te excerpere frustra
 Niteris. Esto volens igitur, quod te esse necessum est.
Author. Præclare ista mones. Vin' & me pangere verus
 Insuper, & duplici ceritum plaudere nolâ?
 Parebo: quia me modò quinquagesimûs annus,
 Et Lustrum pulsan, accommoda tempora bili;
 Cùm nigrâ humorem mutat fuligine flavum.
 Donec adhuc superant in cano vertice crines,
 Et fera regnat Hyems capiti: Vulcania pectus

A 3

Sed

(m) *Nomina Oppidorum in Palatinatu, & ad Lacum Acronium sitorum:*
 Hirschau, & Buchorn: à lepidis illepidisque dictis & factis celebrata.
 (n) *Talia sunt etiam alia duo: Weilheim in Boicâ, & Brauneggen in*
Tirol.

Sed coquit, & plenis pulmonem follibus inflant
Brontesque, Steropesque, & nudus membra Pyracmon.
 Dum paucos inter dentes superat Genuinus.
 Nam quis ferre queat miseræ dispendia chartæ?
 Omnis enim Ægyptus patriâ viduata Papyro (o)
 Emblemattographis celsit. Jam Mundela (p) raros
 Nympha Solæcismos subvectat Matribus, illo
 Panniculos dum fonte lavant: Sellæque Patrôcli
 Stipantur fœno, pecudes miserante bubulco.

IX.

Sed nunc præcipuè gravis est injuria chartæ:
 Nuper enim variis Lex emanavit ab Aulis,
 Dans pretium Chartis. Quanti pars quarta tabellæ?
 Assè uno. Folium? Quindenis, sive Tricenis,
 Aut Sexagenis; prout est merx, quam licitaris,
 Vendis, Lite petis. Vin' Librum? pendito nummos
 Centum & viginti. Vænit quanti ergo Volumen?
 Jam numerâ dextrâ: (q) quingentis atque duobus.
 Tanti igitur Cento, & modico cum glutine calx est?
 Haud equidem: sed quæ impressa est Regalis Imago
 Principis, ad Rhenum modò frena tenentis. Adoro
 Pronus, ais: verùm potuit fortassè minoris
 Prædium emi, vel Rus; Mycale, vel parva Seriphus, (r)
 Quàm chartæ, quamvis sit pura, & Virgo, volumen.
 Plaudite Causidici, quando nunc vestra agitur res.
 Balneolum Abbachij, Sakæ conducite furnos. (s)
 Non Cajus Titio posthac intendere litem,
 Non fora vestra volet clamorâ urgere querelâ.
 Deseret antestata diu vadimonia Cossus,
 Et dimittet Agros; Magalia, tresque Capellas:
 Tanti Charta valet, quanto Res, Causlaque constat.
Clandite jam rivos, ICTi: (t) sat prata biberunt.

X. At

(o) Primus chartarum usus institutus in Ægypto. Plinius. (p) Rivus, Mündelhemium Suevia oppidum alluens. (q) Veteres in manûs Leve digitis numerabant monades seu unitates, & Decades; in dextra verò centenarios & Millenarios. Caussin. de Eloquentia l. 9. c. 8. (r) Urbs Caria: & Insula in Mari Ægeo, parvitate suâ insignes apud Poëtas. (s) Vici sunt infrequentes supra Ratisbonam, in qua urbe cœpta fuit hæc lucubratio: Abbachium autem ab aquis medicatis famam habet. (t) Ita Jure-Consulti quodam litterarum compendio se subscribunt ipsi, & plerumque scribuntur ab alijs.

X.

AT bene, quòd nondum mercedem pendere iussa est,
 Seu *Satyra* hæc, sive est *Sermo*, vel *Epistola*: quòdque
 Nondum Mercurius vulsis Talaribus hæret,
 Ne possit populis mendaci illudere chartâ.
 Ad Censum venient, lucrosior Auctio, Vela
 Magnarum Thesium, & formâ quâcunque libelli;
 Quæque Magisterio, vel primâ Laurea Baccâ
 Donatos, populis, Lituo resonante, propinat.
 Stoicidæ, moneo, properate excludere fætus,
 Si gravido forsan concepta Minerva cerebro est;
 Dum licet, ac proles etiamnum libera nasci,
 Fasciolisque potest Stokavia (u) sternere cunas.

XI.

Erast. **Q**Uorsum iterum diversus abis? Huc dirige cursum,
 Quò fuit, & propiora datæ lege Littora Metæ?
Persequeris Folium, [hæc tua magna potentia] *ab omni*
Quod rapitur vento: Heroum pertæsus & Artis
 Promissæ; tanquam Causæ Patronus iniquæ,
 Dummodo non in Causâ, optas ubicunque morari. (x)

XII.

Autb. **N**Am cur non scabiem hanc devitem? Disperam, si
 Non potiùs dormire lubet. Suavissima, dicunt,
 Vita, nihil sapere, atque Amnes finire ire deorsum:
 Omnia mirari, laudare; infectaque factis
 Ducere deteriora, nec ultrâ perdere Verbum:
 Quàm si recta voles vestigia figere Cancros,
 Aut lænam Furijs agitato texere Orestis. (y)

XIII.

(u) *Toparchia Collegij Ingolstadiensis, in quâ conficitur charta.*

(x) *Similitudo usurpata Philosopho 3. Rhet. c. 14. Exordium, inquit, tum maximè est necessarium, cum malam Causam habemus, aut habere videmur, tum enim ubivis immorari confert magis, quàm in re. Quapropter etiam servi non respondent ad interrogata, sed quæ circa illa sunt, ea dicunt, & exordiuntur. E Versione Sylv. Mauri.*

(y) *Proverbium inde natum, quòd ob necem Clytemnestra Matri illatam, de statu mentis dejectus, actusque in furias, vestes sibi dilaceravit. Vide Mythologos.*

XIII.

Erast. **H**ucne iterum? frangésne fidem? *Auth.* Grave id est mihi nato
 Cis Rhenum, & Rhodanum, Ligerimq;, Ararimq;, Garumnámq;,
 Et quam credula Paſtorum fiducia Gallis
 Teutonium adjecit, pluresque in Pace Triumphos.
 Verùm hoc edico: Tibi quòd conſcribimus uni,
 Quæ fuerint hæc-cunque: alius procul omnis abeſto
 Lectorum: ni fortè velis recitare *Colono*,
 Cùm vacat. Inde etiam *Pontano*: unaque *Amerino*,
Fabro, *Balthafari*, & quos Pauperis eſt numerare:
 Omnes Sylvigenas, Cælo capita alta ferentes.
 Quæis ætate aliâ ſum viſus idoneus Author,
 Muſarum Interpres, conducendusque Magiſter.
 Ultro alij quærent alijs Oracula Delphis.

SERMO II.

ORTUS

ET DEFINITIO SYMBOLI PERFECTI.

I.

NUc quoniam ventum est, age, confideamus, ERASTE;
 Scis, non longa meos lassare solet via gressus:
 Non quod aqualiculus me adeò gravet, aut humero Mons
 Impositus curvet, ridendus & ilia ducam.
 Reliquæ Podagræ tristes, infractaque Nervis
 Virtus, & vigor articulis, sufflaminat. Olim
 Ipse aderas miserans versantem membra grabato,
 Tres supra tabulas, noctem advigilando molestant.
 Fallere pollicitus, Scriptoris Lector amati.
 [Namque magis capior Scriptorum Luce malignâ,
 Et, quæ Picturam illustrant, nigrantibus umbris.]
 Dum referas Librum, recitasque exordia Libri:
Urbem Romam principio Reges habuere: (a)
 Excidit è manibus Tacitus; somnoque labascens,
 Ipse magis tacitus, retulisti cætera ronchis.
 Hoc igitur reside mecum, quem proxima sternit
 Herba, thoro: *fit Homo sapiens, mihi crede, sedendo.*
 Accipe dicta libens, altæque infigito menti.

II.

QUod Cælum & Terras, & condidit omnia, Numen
 Materiem informem, confusaque semina Rerum
 Produxit: tum quæque Loco discrevit, & Usu:
Imperfecta jubens perfectum absolvere Corpus. (b)

B

Hæc

(a) *Cornel. Taciti Annal. L. I. Principium: reprehensum à Scaligero, quòd Historiam scribens, à carmine, seu versu inchoaret.* (b) *Versus est Severini Boëthij lib. 3. de Consolatione Philosophiæ. Metro 9.*

Hæc ætas, hæc prima fuit, quam tradimus, Artis
 Conditio; nam Nobilitas antiquior Arti
 Contigit haud ulli, Stellis Mundoque priori.
 Nam duo divisum traherent cùm in prælia Cælum,
 Aligerùm, Bellique Duces: hinc Lucifer, inde
 Oppositus Michael: sua quivis Symbola scuto
 Extulit. ASCENDAM, ambitiosum Tessera signat
 Luciferum; at Michaelẽ *QUIS, SICUT DEUS?* armat.
 Symbolicæ hæc Artis cunabula prima fuere.
 Nunc quoque bellantes, Regnatoresque superbos
 Affectat; scires ut, quâ sit origine creta.
 Corpus adhuc deerat: sed erat cælestibus illis
 Mentibus opportunior, & similis magis, ut quæ
 Materiæ nihil, aut terrenæ facis haberet.

III.

Hinc Pharios delata Lares, Memphitica Regna,
 Pyramidas quamvis habitaret, & Atria Regum,
 Nil ultra Corpus secum attulit illa: relicta
 Parte sui meliore, Polo. Morum tamen, & quæ
 Illius ætatis Sapientia discere quivit,
 Naturæ præcepta dabat: sed cognita solis,
 Qui instituere, Hieroglyphicis; Genti Oedipodarum.
 Anne bonas etiam Livor premit improbus Artes,
 Doctorem vitio? Nam Simia, Noctua, Serpens,
 Sol, Oculus, Coccus, & Oryx, Phœnixque, Filixque,
 Pluraque sexcentis monstris Ænigmata Sphingis,
 Quid sibi quæque velint, quid denique dicere missent,
 Quondam Pierius, Kircherus, & Horus Apollo (c)
 Exponent seris ætatibus: atque jubebunt
 Credere nos, quod divinaverit iste, vel ille,

IV.

ÆSopus quantò popularior! Æger apud quem
 Quadrupedum Princeps ex antro ita farier infit,
 Vulpis opem rogitans: succede penatibus, Hospes,
 Et medicas adhibeto manus: Arteria pulsam
 Reddit inæqualem, febrisque exæstuat ardor.
 Huic contra tales reddit Vulpecula voces,
 Et procul absistens: Equidem, Rex magne Ferarum,
 Si qua fides Vulpi, subit hanc miseratio mentem;
 Et precor, ut vivas. Verùm donare salutem,

Haud

(c) *Qui de Hieroglyphicis Ægyptiorum & Obeliscis scripserunt.*

Haud opis est nostræ. Video, Medici Medicæque
 Spectare Introrsum vestigia, nulla Retrorsum. (d)
 Ergo dedit brutis sermonem Animantibus, ut nos
 Bruta minùs gereremus pectora. Nec fatis illud
 Æsopo visum est: Epimythion addidit: *Hoc est,*
Fabula significat. Momus non plura requirat,
 Optârît licet ille humano in corde fenestram.

V.

UT Virtus amat in mediâ se fede locare,
 Extrema evitans: ita fera, & cultior ætas
 Æsopo caudam, & verbosum Syrma recidit:
 Tum brevitati aliorum sesquipedem addidit unum;
 Sculpturæ socians, æternâ Lege, Poësin;
 Aut certè Profam Gnomem, cùm non datur ultrâ.
 Id placuit servare tamen, fas omnibus esset
 Ut Brutis, Plantisque, humanas reddere voces,
 Picis, & Turdo facundiùs Agrippinæ. (e)

VI.

HOc tandem perfectâ, ornataque Symbola cultu,
 Sese ostentârunt, cùm Parthenopæia Regna (f)
 Impeterent Franci, Carolo Duce. Signa Cohortum,
 Scuta Virûm, & Sagula, & Galearum Lux inimica,
 Latè fulgebant inscripta minacibus Umbris
 Ausûs magnanimi: sed cui DEUS abfuit Author,
 Fataque, solum Italâ Gallis tellure sepulchrum,
 Concessura diu. *Qui Parmâ inglorius Albâ (g)*
 Adstitit, is nondum meruit Virtute notari.
 Hinc certatim omnes insculpere Symbola scutis,
 Atque opponere contrâ, ut pila minantia pilis.
 Condere dein Leges; quæ præplacuerè, notando,
 Quæque minùs: sic Ars evasit, qui fuit Usus,
 Quam nescivit Aristoteles, & Quintilianus.
 Ut scires, Veteres non omnia perdocuisse.

B 2

VII.

(d) Æsopis P. II. Fabulâ 36. Refert etiam Horatius L. I. Epist. 1. & Lucilius L. 30. Satyr. (e) De loquacitate Picarum meminerunt Ovidius, Persius, Martialis & de Agrippinæ Turdo Plinius l. 10. c. 29. 33. 42. (f) Expeditio Caroli VIII. ad occupandum Regnum Neapolitanum Anno 1494. Item Ludovici XII. Anno 1499. Ad qua tempora Symbolorum ortum refert Paulus Jovius, & communiter alij. (g) Versus Virgilij l. 9. Æneid. explicatus.

VII.

JAm dudum auscultas, & definire jubes me,
 Quid sit, quo de agimus: fatis, an sint Symbola, dictum est.
 Audio: sed manibus sine me prius induere octo
 Terga Boum; tracto dumeta horrentia spinis;
 Quanta cruentata nemo Dialecticus unquam,
 Submovit dextrâ, & connixus corpore toto,
Objecto Logices dum *Voces* adstruit: aut qui
 Pontem Asini, monstrum tot crurum, *Isosceles* intrat.^(h)
 Attamen his quævis Vox Barbara, puta Latina est;
 Nec pangunt Versum, nisi quem indignatio fecit.
 Felices, quibus ista licent! nullusque timetur
 A tergo Orbilius, barbâ, ferulaque verendus.
 Me Vox una fugit, nullo retinenda capistro,
 Refractaria, & intractabilis, atque rebellis.
 Nulla prehensuro vacat Ansa: elabatur instar
 Anguillæ lævis, nullius amica Poëtæ.
 Atque utinam possem spernentem spernere! nunc est
 Hæc mihi opus nimium. Mediam an diffindo securi
 Impactâ? & scribam *Meta*, tum, *Pbora*? Vel geminabo
 Hostem *Sigmati*? ⁽ⁱ⁾ Audemus graviora coacti
 Imperio Versus, minimumque Licentia peccat.
 Dicatur tamen interea *Translatio*, donec
 Sufficiet numeris, metrique explebit hiatum.

VIII.

QUod felix, faustum, fortunatumque fiet; sic
 Dico: Symbolum erit *Translatio*: non tamen omnis,
 Sed quam justa tibi faciet *Proportio*, ^(k) quæ rem
 Quandam per Rem aliam, cui est similis, manifestat.
 Vel sic: Est expressio *Tralatitia* Rerum,
 Per Formam Similis, taciti tamen: atque *Figurâ*,
 Et Verbis constans, ad quoddam nobile mentis
 Propositum, Sensum, aut *Affectum* significandum.

IX.

^(h) *Propositio V. Euclidis dicta: Pons Asinorum.* ⁽ⁱ⁾ *Vide Lucianum in Judicio Vocalium, coram quibus à Littera Σ accusatur Littera T, quod passim, in Dialecto potissimum Atticâ, in suum locum irrepserit, & antiquâ suâ possessione se dimoverit.* ^(k) *Metaphoram secundum Analogiam seu proportionem vocat Arist. L. 3. Rhet. c. 16.*

IX.

EVax! evasi . Sylvano cædito porcum ;
 Ac, si vis, etiam duo, vel tres cæde Sophistas,
 Qui *Genus*, & *Speciem* postremam, aut *Differentiam* (l)
 Explorare volent Cynicæ nidore Lucernæ.
 Nam, qui Casilij, vel stramina cruda Philippi (m)
 Incidère, sciunt, Opera Artis, quæ *Rationis*
 Unius, & *Formæ* non sunt, fiuntque per aptam
 Congeriem rerum complurium, habere ea cuncta
 Eximium hoc, Legi ne sint subjecta severæ
 Palladis, & ne quis Logicorum hîc faxit oletum.
Notio communis tamen est hîc, seu *Generalis* ;
 Alteraque *ad speciem contracta* magis: duo nempe,
 Justa petit quæ *Definitio*. *Convenit omni*,
Et Soli, superatque nihil, quod non sit ad Usus,
 Integramque ejus Naturæ Cognitionem.

X.

Hic volo te memorem dictorum: *Expressio*, dixi,
Tralatitia ea est: Genus hoc commune habet omnis
 Notio, quæ *Proprium Improprio*, *Propiusque Remoto*
 Permutare solet. Rex est Tropus iste Troporum.
 Addideram: *Ad Formam Similis* Translatio debet
 Institui; non quòd propria uni Symbolo ita hæc sit
 Conditio, non ut multis quadret illa Figuris:
 Sed sine quâ nunquam constant, vel Symbola Pulchra
 Esse queunt. Nullum hæc tamen Assimilatio poscit
 Nomenclatorem, aut digito monstrari optat;
 Non Verbo, aut Gestu sese testetur adeste;
 Sed sit adeste satis. Veluti fert mos hodiernus,
 Ut Princeps, peregre quem fortè iter urget agendum,
 Dissimulet nomenque genusque; ignotus abire
 Exoptans: Regem etsi tota Taberna salutet,
 Ipse fileat, sua nec Regem confessio prodit.

B 3

XI. Quid

(l) Vox est Lucretij pro Differentia. (m) Dialectici PP. Anton. Casilius,
 & Philippus du Trieu, qui praeleguntur initio Logices.

XI.

Quid porrò? Pars præcipua est: *Conjunctio Rerum, & Verborum*: aut, si mavis, Lemmatis atque Figuræ. Hæc Individua est comes, hæc dignoscitur unâ. Nempe oculis aliqua est repræsentanda figura, Cùmque eadem vaga sit, nullique obnoxia certo Proposito, variosque adhiberi possit in usus, Verbis figenda, & validâ religanda catenâ est, Consilioque aptanda tuo. Lysippus ut olim Dum stetit ante Paron, (n) Lapidæ veete revulsam. Haud partem exiguam Montis spectat: sed in ipso est, Therfitémne velit fieri, vel Nirea Marmor, (o) Nympham, vel Satyrum auriculis, pedibusque caprinis.

XII.

Denique *Propositum* sit *Nobile*; seu ΠΑΘΟΣ illud, Seu Sensum fuerit, quod produnt Symbola. Finem Hunc statuere sibi, quæ sunt hoc Nomine digna. At *finem* fabrefacta Opera, attestante Magistro, (p) Instar habent *Formæ*, quæ Naturalia finit. Sic tandem è Cathedrâ, & medio eluctata Lyceo, (q) Calliope posthac curret pede liberiore; Et, nisi cespitet interdum, non segnius ibit, Ac Equus Hippodames Eleo è carcere, cujus (r) *Quadrupedante putrem sonitu quatit ungula campum.* (s)

(n) Insula est in Ægeo, è quâ Marmor, Parium propterea dictum, effoditur.
 (o) Homerus in sua Iliade facit alterum turpissimum, pulcherrimum, alterum omnium Græcorum, qui ad Trojam venerunt. (p) Aristoteles.
 (q) Locus, in quo hic docebat Athenis, à Lupo sic dictus. (r) Que curruli certamine ob pernicitatem equorum vincebat omnes in Elide, regione Peloponnesi. (s) Versus Virgilio familiaris, & sæpius usurpatus.

SERMO III.

LEGES JOVIANÆ GENERALES.

I.

olvimus è Portu, mediumque tenemus, ERASTE,
 Æquor, fulcantes vada falsa, faventibus Austris.
 Quid si reflaret Boreas? Tamen esset eundem:
 Si non, quò cœptum est; quò ferret Ventus, & Unda.
 Littora jam longè; magis & mihi turpe reverti est,
 Quàm dare, si sic Fata volent, nova nomina Ponto.
 Te superesse volet, si quis DEUS æquore regnat;
 Atque suum in terras portabit Ariona Delphin.
 Nam memini, te fortè Chelyn feriente Trichordon,
 [Una fides deerat] responsa dabant tamen omnes
 Ripæque, Sylvæque Lacûs. Mons Regius ultro (a)
 Assurgens, montem oppositum deponere jussit
 Pileolum, atque tuæ genua incurvare Camænæ.
 Scilicet evades. Juvenes Fortuna fovet, ceû
 Femina: quæque Cruci devota est Victima, nunquam
 Hanc Thetis eripuit. - -

II.

- - Quare servatus Amici
 Collige relliquias, atque injice munus Arenæ.
 Si Lapis est præstò, inculpas, licet, æquora Solem,
 Dum subit Occiduis: tria sed superadjice Verba:
 ORTUS AB OCCASU. Si displicet ambiguum illud
 Ortus: seu Nomen seu Præteritum fiet? Hic tu
 Protinus erades dextrè, digitisque duobus.

Ille

(a) Duo sunt Montes ad Lacum Lucernensem, Regius & Pileatus dicti, ex adverso se respectantes. Lucerna autem primò cognitus Auctori fuit Erasius.

Ille velut quondam se Afini, Lustralis Aquæ qui
 Epotæ reus esse probabatur, positurum
 Piscinâ in Sacrà cineres promiserat esse:
 Postquam correptum digitis primoribus aptè,
 Impositumque Pyræ pollinctor rite cremâsset.
 Scribe igitur: LUBET EMERITOS JAM SOLVERE CURRUS.
 Longius hoc, ais, est: tamen est Senecæ: tamen est mi
 Mens eadem ac Phœbo, quando occidit. An placet istud:
 CONDAR UT EXORIAM? Magna est fiducia Parvis;
 Infanti major. Placiturum exculpere possum hoc?
 DUM MORIOR ORIOR. Cæsuras tendere nemo
 Scïoppius arguerit, neque Scaligeri duo damnent,
 Nî medium cupiant sibi demonstrarier unguem.
 Quid si fors dicam? CÆLUM ET TERRA ALTERA RESTAT.
 An solemne illud nobis, ac sæpe recoctum?
 NON TOTI OCCIDIMUS. Superest pars optima Nostri:
 Craftina fors etiam REDIVIVUM AURORA VIDEBIT.

III.

Erast. **H**Æc Extra Rhombum: inversâ & ratione docendi.
 Protinus Exemplum! Quando mandata capeffam,
 Et Leges, ad quas formari Symbola debent?
 Nónne hoc est, quod tu reprehendere sæpe solebas
 In nostræ Doctõribus, Orbilijsque Juventæ?
 Qui commenta illi sua, vel magè, si sapuère,
 Scriptorum Veterum obtrudunt Exempla. Velut qui
 Cerdonem instituens, Crepidam, heus Puer! inspice, dicat,
 FacSimilem. Verùm haud doceat, quo subula ritu
 Vibretur, quo dente extendi possit aluta,
 Denique in alterius corio quâ ludere fas sit.

IV.

Auth. **N**ON omnes odi memores: amo te magis ex hoc,
 Quòd mihi restituis, quæ te docuisse nec isto
 Pœnitet, aut pudet articulo. Licet Invidia olim
 Et Maria & Montes commiserit, imaque summis,
 Unius ob caudam Piscis, Vinique lagenam.
 Nam quid ad Oeconomum attineat vel tota Academi (b)
 Fabrica, nî oculis gravis est faber, aut lapis, aut calx?

V.Sed

(b) Academia ab Academo Athenis edificata.

V.

SEd cœptum repetamus iter. Jovius, Pater Artis, (c)
 Unius in Lævæ digitos præcepta redegit
 Omnia. Pentologo contentus Episcopus: Uno hoc
 Cedere se Mosi confessa modestia Comi est.
 Primò inter *Corpusque Animamque* [ita nominat ille,
 Quæ nos Lemma Figuramque appellavimus] æqua ut
 Sit Proportio. Tum nimiã caligine ne fit
 Cæcata, ut sit opus Cumis, Antroque TrophonI (de)
 At neque sic pateat [quoniam est ea Lingua Potentûm (f)
 Omnibus ut Lippis notam & Tonsoribus esse
 Se velit à furno redeuntibus, atque macello.

VI.

Tertia Lex esto: Insigni ut spectabile formã
 Sit, quod pingetur. Quicquid Natura creavit
 Nobile, Magnificum, Cœloque, Soloque, Saloque,
 Aut Ars invenit Rarum, & Mirabile visu,
 Hûc veniat. Sol, Luna, & Sidera cætera. Stirpes
 Præcipuæ Nemorum, Hortorum Flores, Elementa:
 Ignis, Aquæ; & quantum est oculo spectabilis Aër,
 Per Nubes, buccas Ventorum, immo & Meteora.
 Brutaque, seu volitent, seu repant, seu gradientur:
 Artificum fabrefacta: parum est; Arma ipsa, supellexque
 Omnis, & haud unquam sat demonstrata Quadrati
 In spiram atque orbem gyratio. Dicere quin tu
 Non etiam possis, per Clathros Sole micante,
 Quod Vincentius, hoc: **MUTAT QUADRATA ROTUNDIS.** (g)

VII.

NAmque Syracosæ quæ fit reverentia Arenæ (h)
 Nobis posthac, confusæque cruore figuræ à
 Milite Marcelli? Quis enim tanta otia ferret

C Deliri

(c) Paulus Jovius Episcopus Nucerinus, Patriã Novocomensis, qui for-
 san omnium primus de hac Arte Commentarium edidit. (de) Ubi
 Sibylla vaticinabatur; ideo dicta Cumæa: & è specu suo Trophonius.
 (f) Eman. Thesaurus appellat: Linguaggio degli Eroi: Idioma Heroum.
 (g) P. Vincentius à S. Gregorio Mathematicus Belga in suo volumine de
 Quadraturâ Circuli; quam etsi, ut putant, non demonstraverit, multa
 tamen alia præclara Theoremata per eam occasionem dicitur adinvenisse.
 (h) De Archimede, occupatis Syracusis, occiso, contra, quàm cautum fuerat
 à Marcello, dum is in pulvere figuram delineat; scribunt Livius, Plu-
 tarchus, Plinius. Ejus dictum celebratur: Da mihi locum, & Terram
 movebo.

Deliri Senis, & captâ nugantis in Urbe?
 Iste tamen potuit specularibus urere Classem;
 Et, si Fata locum, Mundum extra, fortè dedissent,
 Axe suo motum per Inane evolvere Mundum.

VIII.

AT neque defugas, quas Fabula prisca creavit,
 Aut popularis Opinio adoptavit, numeroque
 Addidit à primo veterum molimine Rerum:
 Phœnices, Gryphes, Pelicanos, & Basiliscos;
 Et Paradisiacos in patris tergo nidos. (i)
 Demum, quæ in nostrum ex alio procul Orbe petita
 Antipodes Pinu nuper misere Batavâ,
 Lusitadûmque prius. (k) Longè mendacibus esse
 Fas fuit, ac Verum interjecto abscondere Mundo.

IX.

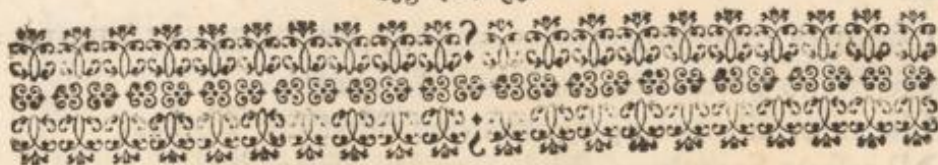
NIl visu at scœdum dictuque hæc Symbola turpet:
 Non Monstrum, noctes quod non sinat esse quietas.
 Nil humile, in trivioque situm, calcabitur albis
 Quod pedibus vulgi, obscœnaque ab Imagine sordet.
 - - Quid porrò? - - Humanam damnat, removétq; Figuram.
 Denique quamcumque effigiem ut sua verba coronent,
 Seu duo, seu tria. Nî totum pertexere Versum,
 Dimidiûmve magis deceat. Sit & alterius, quàm
 Nativæ Auctori Linguæ. Jactantia sive hæc,
 Sive odium est, populum arcentis, vulgusque profanum:
 Sive verecundo tegi amat Sententia peplo.
 Atque hæc totius Summa est, & Gymnasium Artis.

X.

Erast. **J**Amné manum à Tabula? *Auth.* Possém: nec enim Pater ultra
 Processit Jovius. Nam cætera, quæ superaddit,
 Symbola sunt Regum, & Magnorum Exempla Virorum:
 In quæis sunt bona, sunt mediocria, sunt mala plura:
 Nam quî aliter posset fieri, Liber? Hæc tamen, optes,
 Cognôssent saltem, qui publica Symbola condunt.
 Tu cave, ne tibi rem factam esse rearis, ERASTE,
 Plura etenim superant, & habent opus hæc quoque multis.

SERMO

(i) Ornithologi volunt, hujus Avis ova Maris tergo imposta, foveri
 deinde ab incubante femina. (k) Res ex alio allata orbe à Batavis, imò
 Lusitanis, qui eum detexere primi.

SERMO IV.
DE FIGURA
SEU
CORPORE SYMBOLI.

I.

Frgo Figura tibi primùm invenienda: dabit quam
Ars, aut Natura, aut Veri quas instar habere
Communis jussit persuasio, & Urbe recepit
Rerum effectarum Cives. *Fit enim ex Nibilo Nil;*
Nec nisi præstructo surgit fundamine Turris.
Nunc quoque ridebit Flaccus, (a) si inducere plumas
Humano capiti, & cervicem jungere equinam
Quis volet, & longum producere ponè Draconem.
Quid? si supremo surgat tibi culmine tecti
Fluctibus aut medijs immota & recta Cupressus?
Hæc videas tamen, & damnes. Testudo Salerni
Principis Alata, & Velo armata altera Thusci (b)
De numero est: dicat quamvis: AMOR ADDIDIT. *Iste:*
FESTINA LENTE: subreptum Vespasiani
Delphino, implexum quem detinet Anchora. *Quæ non*
Tempus idem patitur conjungi, jungere in unum
Symbola nulla queunt: Geminas Solis, Triviæque
Eclipses, aut Zodiaci quæ sidera nullo
Unà collucent Cælo, sit suda licet Nox.

II.

Asfiduum qui se Domino semper fore jactans,
Nascentem hinc Solem depinxit, & inde Cadentem,
Et medio Stellam suspendit ab Axe Polarem;

C 2

Lem.

(a) Horatius principio statim Artis Poëtica hæc ipsa, et si alijs verbis, affert.
(b) Cosmi Medici M. Ducis Hetruria. Alterum erat Principis Salernitani,
cui simillimum erat Vespasiani Imper. Symbolum: usurpatum quoque Ru-
dolpho I. Imp. apud Typotium: Delphin videlicet cum Anchora, & eodem
Lemmate.

Lemmate complexus: CUM SURGIT, ET OCCIDIT, ADSUM:
 Pro Signo potuit quatuor fixisse Tabernis.
 Hic furor est, Soles, geminasque ostendere Thebas;
 Nî referat Speculum, Nubesque Parelia reddat.
 Denique, quod DEUS, aut olim Ars disjunxit, homo ne
 Conjungat. Lex hæc, & murus aheneus esto.

III.

QUÆsitum est: an fas Animalia noxia, Stirpes
 Funestas, Simulacra modis pallentia miris
 Effigiare. Suo se Judice quisque tuetur.
 Pars ait, atque negat; proprias habet utraque Causas.
 Gregorij accusant: DELUBRA AD SUMMA: Draconem, ut (c)
 Augurium infaustum; quod, Laocoonte perempto,
 Principe Sacrorum, Sacratam invaserit Ædem:
 Exitiumque Orbi pariter minitetur & Urbi.
 Contrâ defendunt alij: nec enim omnia par est
 Quadrare, aut pedibus Simile incessisse quaternis.
 Adde: quod est Boncompagnæ Draco Tessera Gentis.
 Insuper adde, caret quod caudâ, ideoque Veneno,
 Quâ solâ dicunt concludi parte Venenum.
 Id fatis est, vulgò credi. Sed mitius illud
 Non condemnabunt: GEMINOS ALIT UBERE FÆTUS. (d)
 Teutonicæ, Hungariæque amplexus Gentis Alumnos.
 Sunt etiam placido ingenio, humanique Dracones;
 Non fugiunt homines, non ullo vulnere lædunt.
 Qualis erat Cadmus, cum Coniuge versus in Anguem. (e)
 At neque pictus habet, quo terreat: estque Colubris
 E Maculis decor, ut Basilisco agnata Corona.
 Semper Symbolicus Serpens fuit, ipseque Christus
 Humani moris documentum iussit habere.

IV.

SEd neque defugias Taxum, tristemque Cupressum,
 SCùm Luctus poscet: non exitiabile Fulmen.
 Quin etiam ipsius se Schemate Dæmonis ausus
 Ostentare Exul Comes à Villa-Medianâ (f)

In-
 (c) Reprehendit hoc Symbolum Moynius Lib. I. Art. des Devises, tanquam
 Pontifici injuriosum. Gregorij autem XIII. Pontificis gentilitia Tessera fuit
 Draco dimidiatus. (d) Idem Gregorius fundavit Collegium Germanico-
 Hungaricum Romæ, quod propterea pro sua Tessera habet eundem Draconem
 cum dictâ Inscriptione. (e) Apud Ovid. in Metam. lib. 4. (f) A Phi-
 lippo II. relegatus ob suspiciones &c. Lemma verò sibi aptavit Hispani-
 cum tale: Mas penado, y menos arrepentido.

Incincti flammis, sed vultu ac voce proterui:
 QUO MAGIS EXCRUCIOR, MINUS AT ME POENITET. Et si hoc
 Mirantur, laudent, tamen intra Emblemata claudunt.
 Justius excludent Hieroglyphica prisca Canopi.
 Sive quòd obscuro cæcatam Ænigmate Sphingem
 Mens refugit: seu quòd rerum Simulacra figurant,
 Quas nusquam aspiciamus. - -

V.

- - - Pulchrum esto: Notabile visu,
 Mirandum, grave: Nam Translatio Virgo Superba est;
 Non fert vestiri Centonibus, & Speculo quod
 Irasci cogat. Gemmas nisi prodiga spargat
 Dexterâ, Flore Sinum impleat, inspergatque capillos;
 Indignabitur, aut altâ deducere Sellâ,
 In cœnum, si fortè paras, cadet. (g) Ecquis Apelles
 Non fit Adulator, vel cùm Cisseida (h) pingit?
 Non rugas implet, nasumque cacuminat aptè?
 Purpurat & malas minio? Luscâque reducto
 Introrsum spectare oculo jubet? Ecquis Agafo
 Conferri Porco, Cuculoque, Asinoque ferat se?

VI.

ID quoque iusta petit *Proportio*, conveniens ut
 Personæ sit materies expressa Figurâ.
 Pastorine Lupum tribues? Elephanta Puellæ?
 Herculeos Arcus puero, Clavamque gerendam
 Committemus Hylæ? Numquid feret arma Sacerdos,
 At Cidarim Miles, Vittasque, & Thuris Acerram?
 Non eadem Munus, non Sexus, non petit Ætas.
 Uxorem, puto, Fernandi (i) Mus Ponticus, atque id:
 MALO MORI, QUAM FOEDARI; ornaret meliùs, quàm
 Ipsum Regnantem. Cur non & sumpsit Inaures
 Conjugis, & Mitram, & Soccus, & molle Theristrum?
 Addimus Hispano Gallum, quis credat? Amicum.
 Ille Triumphator Romæ, Terrorque suorum
 Borbonius (k) Ceruum Scuto extulit. Et quasi nondum

C 3

Fe.

(g) Ὑψηλοπιδὸν αἰ Μεταφοραὶ. Sublime amant Metaphoræ. Longinus de
 Sublimi. (h) Hecuba pridem Vtula, Conjux Priami. Filia Cissei Regis
 Thraciæ. (i) Alphonsi Filius hic erat Rex Neapol. cui potius, quàm Patri
 hoc Symbolum tribuit Moynius, contra quàm fecit Typotius. (k) Carolus
 Borbonius in expugnatione Urbis mortuus: è Gallia profugus, & Caro-
 lo V. Imp. militans.

Fecisset sua sat Cervum Natura fugacem,
 Pennas addidit: atque: FUGAM, ohe! INTENDIMUS ALIS.
Delectat Marium sic perniciosus Ichneumon.

VII.

P Arcamus Timidis tamen, & muliebria passis
 Inscribi ornamenta, suis & Symbola Scutis.
 Jam vetus hoc vitium. Tanta est oblivio Barbæ
 Nunc quoque: femineos quis non in vertice crines
 Explicat, & geminos jactat post terga Corymbos?
 Necquicquam interea Gladius lateri comes hæret,
 Credo, dodrantalis; brevior, quàm ficula Bruti, (l)
 Quàm crinalis acus Rhodopes, aut Penthesileæ.
 Quem si stringere in hostem fortè voles, propiusque
 Ferre pedem contrà, extrices opus antè capillis,
 Abjiciasque procul Rhombos, Galeamque comantem.

VIII.

Quid dices, magno contrà promissor hiatu
 Cùm se inflat, quantùm Æsopi Ranuncula nunquam, (m)
 Majores opibus spirans & Viribus Iras?
 Othryn Atho, Pindum Ætnæ, Pelion Ossæ, & Olympo
 Imponunt: credas, Superis nova Bella movere
 Encelados, Tityosque & centimanos Briareos.
 Ætna Nivernensis Fulmen, quo est tacta, remittit. (n)
 Hæc eadem Nemorosiaco: (o) STANS ARDET ET AUDET.
 Quin novus emerfit Capanæus Balagnyus, (p) ausus
 Insultare Jovi, tonitru fulmenque tenenti.
 Is Vento Laurum curvans, mediamque refringens,
 Arduus exclamat: POSSUM, NEC FULMINA POSSUNT.
 Possset idem validi Damætæ impacta securis. (q)

IX.

SIt quoque conspicuum, specieque notabile *Corpus*,
 Quod sculpes: nec enim picturâ opus, atque colore
 Parrhasij; nam quid Nummi peccâstis, & Aurum,
 Argentum, & Marmor? melius quibus ista perennant
 Sym-

(l) Quâ secum in Senatum allatâ, cum reliquis conjuratis Casarem
 interemit. (m) Refert Horat, Serm. L. II. Satyra 3. in fine. (n) Ducis
 de Nivers Lemma erat: Fulminato e Fulminante. Fulminatus & Ful-
 minans. (o) Ducis de Nemours. (p) Comes Balagny. Galli omnes
 non minùs Hispanis Gloriosi & Magniloqui. (q) Nomen Agricola apud
 Virgilium in Eclogis.

Symbola. Nativos res indicat ipsa colores.
 Conspicuum esto, inquam, nulli hinc licet esse minuto.
 Sic Lacedæmonius Culicem malè sustinet Umbo,
 Etsi illum in medios jactet Thrafo Græculus Hostes
 Tam propè laturum, ut meliùs, quàm Rhinocerotas,
 Quos gestent alij, videant. Formicæ, Apibusque
 Eximium dedit hoc Natura, Industria, Virtus,
 Virginitas, Salomon Rex, Pontificisque Diploma
 Urbani, (r) Gentilitias qui junxit Aratro,
 More Boum [nam Stirpis, Apes, meministis avitæ] (s)
 Supposuitque jugo: temonem prima, secunda:
 Tertia sed stivam fulco tendebat aperto.
 Aptiùs, aut fallor, per florida prata volarent.
 Ipse quoque inscripsit Vates, ut erat, Philomusus: (t)
 EXERCET SUB SOLE LABOR. Vox Principis hæc est:
 Resque magis. Carolus Cæsar conspexit easdem,
 In Clypeo Levæ: postquam hic sua præmia vidit
 Translata in Sforzam, Insubriæque Insignia captæ. (u)
 SIC VOS NON VOBIS, ajebat; Virgilio se,
 Illum Apibus, neque dissimiles utriusque Labores
 Componens, Urbemque favo, dictam antè Melanum,
 Augustum Augusto, Medico tum denique Sforzam.

X.

NON oculo tantùm, sed Menti pervia, fac, sit,
 Proposito quæcunque tuo delecta Figura est.
 Nemo Dioscoridis cogatur, vel Mathioli
 Secum afferre Libros, aut vasta Volumina Plin.
 Quàm bene Franciscum poterat luxisse Stuarta (x)
 Turturis exemplo! amissio cùm compare compar
 SOLA DOMO MOERET VACUA. (y) Placuit malè radix
 Nempe Glycirrhizæ, haud spectabilis; ipsa fatetur:
 DULCE MEUM TERRA TEGITUR. Præstare videntur
 Non intellectis, nullo quæ Corpore constant,
 Symbola, sed purum circumdant Lemmate Campum.

Talia

(r) Urbani VIII. Barberini, cujus Tessera tres Apes. (s) Nam reparata fuerunt è Bovet. terra obruto. Virg. l. 4. Georg. (t) Idem Urbanus, qui varia Poëmata edidit. Erat enim Bonarum Artium amans in paucis, & apprimè peritus. (u) Antonius Leva Caroli V. Legatus ditionem Mediolanensem à Gallis receperat, eamque sibi administrandam traditum iri speraverat. Factum porrò Virgilij legitur in Vita ejus Operibus præfixâ. (x) Maria Stuarta Scotia Regina Franc. II. Vidua. (y) Memorantia post cadem Mariti Comitiss Stabuli Francia. Respexit auctior ad genus, quod Turtur habet in Sermone Gallico Tourterelle.

Talia sunt: NEQUE PENNA, PENICULO NEQUE. (z) Magni
 Grandius indicium Ardoris. NULLA ÆQUAT IMAGO: (aa)
 Sive MEO, dicas, PAR NULLA FIGURA DOLORI EST.
 Sive magis placeat: MELIOR FORTUNA NOTABIT:
 PLURIMA DESCRIBAM. NON EST MORTALE. MEUM MI
 SECRETUM. Perfecta licet quæ Symbola non sint;
 Cùm *Simile & Corpus* desint: tamen esse fatendum est,
 Nobilius quiddam interdum, quàm Symbola ad Artem
 Sint licet exacta, & præmorsum sæpius unguem.

XI.

Sed cur Humanam jubeamus abesse Figuram,
 Miratur, nil admirari Sfortia suetus. (bb)
 In medio tamen hanc Causam, & sub Judice liquit.
 Defendunt illam Thesaurus, Arefius, (cc) Usus
 Multorum per Teutonium. Tamen ambo fatentur,
 Formosam ut faciem, nævo macularier isto.
 Ultra Sauromatas alij procul, & glaciale
 Oceanum, totis pellunt confinibus Orbis
 Symbolici. *Erast.* Sic crimen Homo est? Extorris, & Exul?
 Quæ meruit culpâ Exilium, quo Judice pœnam!
Auth. Accipe inhumanorum Jura & Scita Draconum; (dd)
 Symbola sunt Hominis causâ fabrefacta: Velut si
 Comædi Scenam Regi, aut Symphoniam adornant:
 Non ipsum cantare decebit, planipedemque,
 Orchestram cum ridiculo oblectare Nerone. (ee)
 Præterea in *Simili* [meministi] Symbola, dictum est, (ff)
 Fundari: monstratur enim *Proportio*, quæ sit
 Inter Remque Hominemque. Ipsum hunc, qui pingit, eundem
 Componet sibi, nec similem faciet, sed eundem.
 Quantumcunque habitu atque loco variaveris, Idem est.
 Hoc quoque te meminisse velim: *Translatio* Rerum est
 A *Propria* in *Sedem Impropriam* mutatio. Verum
 Improprius sibi nullus Homo est. Quin crescere debet,
 Ut Sermo, sic & *Translatio*: nec bene Cœlum
 Compones Horto Alcinoi, vel Floribus Astra;
 Illos his potiùs; cupies si Rhetor haberi.

Sed

(z) Lemma fuit Hispanicum. Ni con Pluma ni con Pincel. Et: (aa)
 No ay Figura por mi Dolor. (bb) *Sfortia Cardinalis Pallavicinus*
Tractatu de Stylo c. 8. n. 9. (cc) *Itali Scriptores de hoc argumento*
suprà laudati, ac sæpiùs laudandi deinceps. (dd) *Draco primus Athe-*
niensium Legislator, quas Leges non atramento, sed sanguine scriptas esse
dicebat Demades apud Gellium. (ee) *Arguunt propterea Neronem,*
quòd in Theatro fidibus & saltu lusisset, Tacitus, Suetonius, alij.
 (ff) *Serm. II. Num. 10.*

Sed vis major inest Ratione carentibus. Estque
 Hæc eadem semper, quibus est Natura voluntas.
 Illa Hominem exarmavit, & hæc variavit in horas.
 Hinc frustra fortem, victoque Leone superbum
 Pingimus Alcidem, post paulò fila trahentem
 Mæonias inter famulas, crepidamque timentem.
 Egregiam verò laudem tu mentis acutæ,
 Ingenijque feres: facile est, pronumque cuivis
 Assimilare pares, bis eosdem ostendere vultus,
 Tam notos, quàm quisque sibi est. Hominem tamen isto
 Proscriptum Regno Majori; Emblema recepit. (gg)

XII.

Erast. ANne autem cunctos Humani corporis artus
 Damnamus pariter? *Autb.* Facile est contemnere Partem,
 Cùm Totum abjectum est. *Manus* attamen, *Effigiesque*
 Excipitur: quando hæc potiùs, velut Arte Magistrâ
 Prodit opus, quàm nuda Hominis spectatur Imago
 Ejus, quem reddit. Statuam sic ponere fas est
 Cæsaris, exsculptam cælo, aut Monogrammate ductam.
 Non tamen hæc, illum referat licèt, illius ergò
 Se factam commonstrabit; sed ad Ingenium Artis,
 Picturæ, seu Sculpturæ, prout utraque differt,
 [Altera cùm addendo, demendo ast altera fiat]
 Monstrandum. Possis ita temet, ERASTE, vel ægrum,
 Vel gravibus pressum ærumnis, Sortisque petitum
 Ictibus adversæ, cùm cæca Calumnia regnat,
 Livetque Invidia, ad Virtutis fingere Formam,
 Cæsareæ ritu Statuæ, quam dextera sculpsit:
 PERFICIOR, DUM CÆDOR; ai. Sed Corpori adhærens
 Fingatur Manus, exporrecta è Nube: velut si
 Scenam intra lateant & brachia, & omne Myronis (hh)
 Corpus. - -

XIII.

- - Monstruosum, de Corpore Dextra recisa, est,
 Supplicijque genus. Tabulâ terremur ut altâ, (ii)
 D Ne

(gg) Symbolum pressè sumptum distinguunt omnes ab Emblemate, quippe
 liberiore, & plures figuras admittente. Alia discrimina tanguntur etiam
 alibi: ut Serm. V. Num. 7. (hh) Nomen Statuarj celebris apud Antiquos.
 (ii) Prostant passim ad nemora, Principum Germanorum Venationi de-
 dicata, ejusmodi Tabula securim manui minitantes privatorum illic
 Venantium.

Ne quisquam dominæ sacratam figere Aprugnam,
 Cervinamque gulæ Venator Apicius ausit. (kk)
 Horreo vel Libro impositam, & manare recenti
 Sanguine credo Manum: videorque videre securim,
 Carnificem, flentemque Reum, digitosque micantes.
 Quid non Corda luunt? Apicem finire jubentur
 Pyramidum, Serramque pati, immeritasque Sagittas.
 Cur Oculus Sceptro infixus, cur Auris in Aurâ est?
 Cur non & Nasum calathis, & floribus addunt?
 Id faceret forsan, si nostro viveret ævo,
 Qui totum optavit quondam Nasum esse Fabullum. (ll)

XIV.

SED deamant tamen usque MANUM, solam, atque recisam,
 Paulus Aresius: &, qui quondam Nomen habebit,
 Nunc intelligitur. Namque Exemplo est *Manus*, inquit:
 Diversa ingenia Authorum & Sententia quantum
 Artes promoveant, vitamque juvent Socialem.
 Aspice inæquales digitos: Fit DISPARITATE
 PULCHRIOR. Insignem Regis laudare Ministrum
 Dum cupit alter, utrumque Manu sic palpat eadem.
 Artificum diversa dat Instrumenta gerenda,
 Hoc & Lemmate: CUNCTA REGIT, DUM PAREAT UNI.
 Verùm hæc utcunque excuses: obnunciat Usus,
 Non tantum in Linguis, verum hæc etiam Arte Magister:
 Quem penes Arbitrium est, Vis, & suprema Potestas.

XV.

UNam deponunt, quæcunque est illa, Figuram.
 Id Natura jubet, *Pulchrumque Bonumque* requirit.
 Nam cuncta huc tendunt, punctum ut redigantur ad unum.
 Huc quoque si plures conspiravere Figuræ,
 Seu numerum faciant, & Regalem comitatum
 Principis, Ancillarum instar; mediamque coronent,
 Nil contra Legem hanc peccabunt Symbola. Quamvis
 Non ultra tres aut quatuor procedere debent:
 Ne, tanquam in turbâ, officiat sibi *Luminibusque*
Obstruat: emoveatque loco, quam ponere primo
 Institeras; néve *Esavum supplantet Jacob*.

Nil

(kk) *Celebratissimus Helluo, Librum scripsit de Gula irritamentis, plura de Apicio vide apud Raderum in Martialem Lib. 3. Epigr. 25. & Lib. 2. Epig. 63. & 49. (ll) Catullus Epigr. 13. Alia, que hic afferuntur de Cordibus &c. Symbola sunt imperitorum, Pictorum potius, quam Symbolographorum.*

Nil Examen Apum sua circum Alvèaria peccat.
 Nil Palamedis Aves, quarum est Doctrina volatus. (mm)
 Myrmidonum in campo nihil Agmina Formicarum.
 Sidera nec Dominam stipantia plurima Lunam.
 Dicere nil prohibet: PRÆSTAT TOT MILLIBUS UNA. Et:
 CÆTERA QUID COLLECTA JUVANT? Ita Floribus Hortus
 Confitus, & varijs distincta Tapetia Gemmis.

XVI.

Simplicius quò *Corpus* erit, perfectius illud.
 Symbolum erit pariter. Veluti *Translatio cuncta,*
Quò Brevior, Melior. (nn) Quid Regum Insignibus usquam
 Simplicius? Qui natus heri est, Elementaque miscet
 In Chaos antiquum. Id fuge, si sapias. Haud imitare,
 Historiam qui se narrare professus, in illo
 Tempore, dixit, erat Rex, Anser, Par Crepidarum.

(mm) *Grues Litterarum Inventrices apud Phœnicos, atque ideo attri-*
buta Palamedi, ex illarum volatu Litteras Græcas commentò. (nn) *Ari-*
stotel. Rhetor. Lib. 3. c. 11.

SERMO V.

DE CONFORMATIONE LEMMATIS.

I.

BAm stabant compôsta, suos digestaque in Artus
 Corpora: jamq; Hominis species erat: Ast Homo nondum.
 Quippe gravi concreta situ, terrestris, inersque
 Torpebat Moles, solâ assimilata Figurâ.
 Lumina Luminibus deerant: Os voce carebat,
 Auriculæ sonitu; Manus, & demum omnia Motu.
 Id reputans, nostrâ nihil Arte, Prometheus, (a) inquit,
 Profectum est: Hominem institui, cur Truncus hic exit?
 Credo, deest huic, nescio quid. Cælo esse petendum,
 Admonuit Pallas, subjectâque Ægide vexit.
 Tum fatus Japeto, furtum ingeniosus ad omne,
 Phœbeos circa Currus, radiosque Rotarum
 Dum vagus incerto ponit vestigia gressu,
 Surripuit flammam, juncoque, & arundine tectam
 Detulit in Terras, atque imo in pectore fixit
 Formati Signi *Divine Particulam Auræ.*
 Inde Animal: quod nos Hominem appellare solemus.

II.

Erast. **J**Am dudum ausculto: quorsum hæc tam putida? cui non
 Notus Adam? Quis non nostræ Primordia Gentis
 Orator citat, & totâ declamat opum vi?
 Concio nulla ferè est hodie sine Proto-plastis.
 Fabula cur placet, Historiam cum dicere possis?
 Cur *gemino Bellum Trojanum ordiris ab Ovo?* (b)

III.

(a) *Nota est Promethei fabula. Qui penitiùs Allegoriam noscere cupit, videat Mythologiam Natalis Comitibus lib. 4. c. 6. Et Baconum de Sapientia Vett. (b) Hoc genus Viti in Scriptoribus notat Horatius Libro de Arte Poëtica.*

III.

Autb. **P**Arce queri: hūc rectā gradiebar, & *in medias res.*
 Proximus huic SERMO *Corpus* dedit, atque *Figuram* (c)
 Informem, Exanimem, Partis melioris egentem,
 Hic *Animam*, & Tibi *Lemma* dabit: cœlestis Origo
 Est quibus, ingenijque humani purior Ignis.
 Inde vigent, & agunt, ac denique Symbola vivunt.
Materia præstat quod *Forma*: quod Arsque Metallo,
 Præstat idem expressis inscriptum Lemma Figuris.
 Quis Sphingem Augusti, Gladiatoremque Leonem (d)
 Pompel sciet, Auctorum nī inspexerit Extā?
 Da Solem, Lunam, da Sidera cætera: quid tum?
 Nil præter nudam effigiem dignoscere possis.
 Ignores, cur, & quorsum delegerit Heros.
 Nempe suos Partus non unā Dote beavit
 Naturæ Favor, & supra Patrimonium Equestre,
 Prælegata dedit, Parapherna, & Adespota multa. (e)
 Incertum est porrò, Virtus, an Vultus ametur
 Uxoris, quâque hæc potiùs; nisi dixeris ipse.

IV.

AT neque sic dicas, vetus ut *Pictura Tabellis*
 Nomenclatorem addebat, vocemque sonantem
 Præconis, pictis subscriptaque Nomina Rebus: (f)
 Hic Equus, ille Afinus: verum hic, hæc Bos: Ovis ista est:
 Dum baculo Pastor Pecudis delineat Umbram.
 Hinc, puto, Adumbrandi verbum Pictoribus hæsit.
 Quod video, malè dicis idem. Damasippus ut olim (g)
 Pollubrum manibus, Gutto stillante supernè,
 Supposuit junctis: Et prisca Paræmia versum,
 Pangere dedignata: MANUS [mirabile visu!]
 Ecce, MANUM LAVAT: invidiosum Lemma reliquit.
 Tanti est, hircofo barbam producere mento.
 Plurima prætereo sed Symbola furfuris hujus.

D 3

V. At-

(c) *Sermone IV. per totum.* (d) *Augusti Casaris Sphinx sine Inscriptio-
 ne, ut & Pompeij Leo gladium stringens.* (e) *Phrases Jctorum: sunt
 autem Bona, que præter Dotem Sponso dantur. Item vacantia, & pro-
 prio Domino carentia.* (f) *Refert Plinius Histor. lib. 35. c. 3.* (g) *Sym-
 bolum ita descriptum spectatum fuit Neapoli Anno 1671. in maximâ
 quâdam celebritate.*

V.

ATqui etiam Reges, non soli errastis Achivi.
 Sextus Alexander proscripserat Urbe Columnas, (h)
 Patritiam Gentem. Validæ cessere Procellæ:
 Se tamen invictos ausi sperare, columnis
 Desertis, propriæ cognato stemmate Stirpi
 Præterito, legere agitados æquore Juncos;
 FLECTIMUR, inscripsere; at NON & FRANGIMUR UNDIS.
 In Lapidem offendit Luxemburgensis eundem. (i)
 Nubibus is Solem referens, seseque petitum,
 Post Patrem insidijs: OBSTANTIA NUBILA SOLVET,
 Inquit, vaticinans. Poterant & NUBILA, & UNDAS
 Dissimulare: potest duci quia Cæna sine istis,
 Atque oculis, absit modò si Glaucoma, relinqui.

VI.

NE sibi sed nimium Censoria virgula sumat
 Juris in hæc, quorum non simplex *Proprietas* est:
 Sed plures Ansæ: quarum ista, vel illa prehendi,
 Ut libuit, possit. Tunc compellare licebit
 Nomine quamque suo. Granatum ita pingere Malum
 Qui volet, edicat, Cortex, an Nucleus ipsi
 Sit potior: num maturum, vel malit acerbum.
 Maluit hoc, cui Regni Hæres delecta Puella est
 Exornanda: & ait: FERT NEC MATURA CORONAM. (k)
 Quin Decus antipiti accedit de Voce *Coronæ*.
 Contrà alius Regem instituens, depinxit apertum:
 REGALI CAPITI COR, inquit, NON SATIS UNUM. (l)
 At non & patiar, totam ut Sententia mentem
 Exponat. Pars est *Lemma*, & cum *Corpore* totum
 Confler oportet: Opem alterius pars altera poscit.
 Altera ne frustra sit picta, aut dicta. Velut si
 Pantolabus scribat: NON UNICA HIRUNDO FACIT VER.
 Jam frustra Cælo volitabit Hirundo sereno:
 Nullum præterea Auspiciam captabit Aruspex.

VII.

(h) Apud Paulum Jovium. (i) Ludovicus de Luxembourg post plexum
 capite parentem Ducem Memorantium Comitem Scabuli. Hoc Symbolum
 jam inde ab Anno 1603. tributum fuerat ab Anselmo Woodt, continuatore
 Typotij, Casari Estensi Duci Mutinensi, Rbegij & Carpi Marchionis: id
 quod Bohoursium videtur latuisse. (k) Aptius hoc Lemma est apud
 Gallos & Italos, quibus Grenade, & Melagranata est femininum.
 (l) Quod hic exponitur Latine, primitus fuit Hispanicum: A Cabeça
 Real muchos Coraçones.

VII.

A Spice, Bargalij admorsâ quæ Vipera caudâ
 In gyrum jacet; atque: AD ME REDEO, superaddit. (m)
 Lemma quidem sensum per sese aliquem facit; at non,
 Si *Corpus* tollas, Simile indicat inter utrumque.
 Latius, hoc facit, ut teneant Emblemata Regnum.
 In quibus haud solùm plena est expressio mentis,
 Verùm etiam præstò est, dare quod queat ulla Figura.
 VIRTUTEM FORTUNA PREMIT; planè illud idemque
 Dicit, quod religans ferro Fortuna Leonem. (n)
 Scævola item armatâ temnens incendia dextrâ,
 Quod FACERE ATQUE PATI ROMANUM dicitur esse.

VIII.

Multa latent meliùs: sic & meliora putantur.
 Ut Rosa, quæ nondum cunas egressâ virentes,
 Sese complicat, atque arcum compingit in orbem,
 Grator est: eadem vilescit aperta. Superbum
 Ingenium Natura dedit Mortalibus. Optant
 Cuncta sibi debere, ac se didicisse Magistris,
Immemores quæcunque recordantur. (o) Magis odi,
 Quî mihi diffidunt, cernentique omnia monstrant
 Insuper intentis digitis: oculosque sub ipsos
 Defigunt. Doctorem, qui mihi vellicet aures,
 Non fero. Dic aliquid: sed divinanda relinque
 Cætera, quæ tradam ipse mihi spectator, & Index.
 SI TANGAR; fatis est Bombardæ. UT VIVAT; abunde
 Phœnici est, flammæ, vicinaque Fata vocanti.
 UT VIVAT MORITUR; pede jam mihi longius uno est.
 TESTANTUR LACHRYMÆ; stillatricis Cucumellæ
 Malo, quàm totum Solymis educere Tassum. (p)
 Ætna placet, tantùm hoc si protuleris: MAGIS INTUS. (q)
 Quod superest: QUAM EXTRA; meliùs, me Auctore, resorbe.
 Et, quæ non dices, nobis memoranda remitte.

Pugio

(m) Scipio Bargalius Italus etiam ipse scripsit Tractatum de Symbolis, ponitque suum istud de serpente. (n) Hæc aliaque similia Emblemata videre est apud Alciatum. (o) Ita loquitur Boëthius de Consol. Philosophiæ Lib. 3. Metro 11. (p) Torquatus Tassus Cantu 12. Strophâ 96. nobilissimi Operis sui, quod Hierosolymam Liberatam inscripsit. Versus ejus est: --- Dentro hai le mie Fiamme, e fuori il Pianto. (q) Lemma erat Hispanicum: MAS DENTRO QUE FUERA.

Pugio Trajani melior, duo quàm Anticatones
Cæsaris: (r) ut brevior condit se in pectora Sica
Altiùs, Helvetiaque Macedoniaque Sariffa,
Direptam ex humeris, quam vix manus uttaque vibrat.

IX.

QUOD superimpones, Breve sit. Modus attamen esto
Huic Brevitati. Appendicem ceu Gallus equinam
Ad vivum haud refecat, nec profum excaudicat: ut sit
Simius. Id satis est, longum rescindere Syrma;
Curtus eatenus ut sit Equus; (s) ne, pellere Muscas
Dum vult, collutulet Sessorem. Ita ridiculum tu
Lemma puta, Verbum, aut Nomen quod terminat unum.
Ride Gonzagæ Cycnum, cuius Jovis Ales
[Si placeat Superis] pedibus substernitur; unâ
Voce: LACESSITUS. Tantùm hoc cantatis, Olores,
Ad vada Mæandri, suprema ubi Fata vocant vos? (t)
Sic malè parca alij, quem Sors inclinat, Arundo,
Garrula sit licet, ac Pani dilecta: (u) RESURGAM;
Nil ultra insonuit. *Erast.* Magnum est concludere Verbo
Multa. *Auth.* Sed Harmoniam non vox facit una: Monas nec
Sufficit ad Numerum; cum postulet Auris utrumque:
Judicium cuius Teste est Cicerone superbum. (x)
Una quid est aliud Vox, quàm Interjectio, euntes
Aurigæ sistentis Equos, tardosque citantis?
Rursus, arundinibus quæ juncta est fistula centum,
Cyclopes decet unoculos, pecorique canentes. (y)

X.

SINT duo, sint tria, sint quatuor, sint denique quinque.
Terminus hic esto immotus, postremaque Meta
Herculis, & Caroli. Nam, quæ protenditur ultra
Præscriptum hoc spatium, *Australis, nec cognita Terra* est.
Psittaci in his habitant Regnis, (z) & Cercopitheci.
Gentibus Aufonijs tamen id tribuamus, oportet,

Exi-

(r) *Enchiridion: Trajani Liber.* Duo alij à Jul. Cæsare scripti contra
Catonem. (s) Hinc Galli talem equum Courtaut appellant. (t) Her-
cules Gonzaga Dux Mantuae, in cuius Civitatis Lacu frequentes Cycni,
de quibus Ovidius Epist. VII. Heroidum ipso statim principio. (u) Sy-
rinx Nympba, ut Pana, Numen Agreste, effugeret, in Arundinem mutata.
Metam. L. 1. (x) Tullius in Oratore. (y) Ovid. *Metamorph. Lib. 13.*
ubi de Polyphemo ait: Sumptaque Arundinibus compacta est Fistula
Centum. (z) In quibusdam Tabulis Geographicis Terra Australi In-
cognita adscriptum est: Regio Psittacorum.

Eximium, ut fas sit totos inscribere Versus
 Italicos: nec enim priscos dediscere Ritus,
 Post duo sæcla volent. Sed & hæc reverentia Genti
 Debetur, princeps istam quæ condidit Artem.
 Sed meliùs bifori resonabit Tibia buxo,
 Suaviùs at trifori. Numero Lemma impare gaudet:
 Præcipuè Emmanuel Thesaurus. (aa) Nam duo stipant:
 Hinc atque hinc æquè distantia Verba Figuram,
 Tertium at in summo connectit vertice fertum:
 Atque adeò totum Schedion pulchro ordine complent.
 Longiùs ire cupis? superest gradus unus & alter.
 Quosque sequaris, habes. Est, qui vetet. (bb) Est etiam, qui
 Ad quintum Lapidem vectari te finat. (cc) Ultra,
 Damnabit, sistet, retrahetque perire volentem.

XI.

Aspice, ait, Stradam, Syrtes quem impedit in istas
 Virgilij non lævus Amor, defensaque Musa. (dd)
 Tale nihil meritum timuit castrare Poëtam.
 Virgineum Conceptum nobili Imagine adumbrans,
 DORIS AMARA SUAM NON INTERMISCEAT UNDAM. (ee)
 Non itidem in Siculâ peccavit Strada Puellâ,
 Cui Regale Genus; nomen Rosa, Pestis Honorem (ff)
 Pulsa dedit: eùm hujus cineres tellure refofos
 Trinacris exciperet. Placuit cognomine Flore,
 Et medico, illustrare Deam: CONSUMPTA MEDETUR.
 Hæc etiam Bigâ Verborum non dubitavit
 Ille vehi; pinxitque Facem; & MORIENDO CORUSCAT;
 Dixit, & obticuit. Sed enim pars maxima ternos
 Jungit Equos; unum antrorsum, tanquam Terebellum,
 Atque viæ referatorem; quem LIVIUS odit:
 Non ego; ut ire pedes malim, gravia arma ferendo.
 Non Sol Francigenûm Regi, ceû proprius, & quo
 Pagina completur pridem omnis. Si lubet, audi
 Paucula de multis. Tale est: NEC PLURIBUS IMPAR.
 DIGNA DEO FACIES. Tale est: VIDET OMNIA PRIMUS.
 E NUS.

(aa) In opere, quod inscripsit Cannocchiale Aristotelico. Idea delle Argutezze. *Thesi* 22. Item P. le Moyne: L'Art des Devises. l. 4. c. 14.
 (bb) Idem Moynius loco citato. (cc) Boboursius, & alij. (dd) Lib. 2. Prolus. 5. & 6. (ee) Virg. Eclog. 10. Hujus Symboli, quod videtur Romæ in Catu Sodalium B. V. Auctor dicitur P. Fam. Strada. (ff) Istius autem de S. Rosalia Sicula Virgine indubitatum auctorem eundem facit Pallavicinus Libro de Stylo c. 7. n. 11.

NUSQVAM META MIHI. PATET OMNIBUS UNUS. Et: UNI
 CUNCTA PATENT. Vcheris nonnunquam, Phœbe, quadrigâ
 Hic etiam. Numera. TIBI SE PERITURA RESERVAT,
 Sol Lunam feriens. Collustrans Lumine Terras:
 ME QVOQVE FATA REGUNT. Dum signat Gnomonis umbram:
 LEGES ET FACIT ET SERVAT: Jam quinta reperta est
 Vox: totidemque refert Sciatherica Machina voces.
 TU MIHI QVODCUNQVE HOC REGNI. (gg) Tribuere Poëtæ
 Pleraque, Naso, Maro: poterant tribuisse videri
 Cætera - -

XII.

- - Scire voles iterum, nisi fallor, ERASTE;
 Solane sint nobis adeunda Oracula Vatum,
 Aurea quis Augusti, aut proxima floruit ætas?
 Num stipe pro modica [quid enim sperabimus inde
 Ultra Hemistichium!] pulsanda est Janua avaræ
 Mendicæque Poëseos? Hic ego percupio esse
 Largus; & est, dextram mihi qui explicat, unus & alter.
 Exemplum ante omnes, quod Lege potentius. At tu
 Experiere prius, veterem expilare Poëtam
 An dextrè possis. Felix, cui vivere rapto
 Contigit, atque suos alieni fontis in agros
 Derivare undam: proprijs & non sua poma,
 Tanquam istis prognata forent, suspendere ramis.
 Ingenium oblectat genus hoc Translatio: præter,
 Quàm prius intellexit, cum subito nova surgit
 Interpres vocum, & rerum Sententia: (hh) tanquam
 Unum te propter quondam scripsisse putetur
 Vates: diverso cum luserit Argumento.

XIII.

AT non propterea, si spes frustrata tuas est
 Musa vetus, rogitata licet; te quærere restim,
 Et Furcam jubeo, fias ut *Littera Longa*.
 Ipse tuus tibi [nam licet, & potes] esto Poëta.
 An nullum est ideo Bolidj decus, huic quia nullum
 Virgilius versum donavit, Lemmaque Naso? An
 Inscriptisse nefas: ALTER POST FULMINA TERROR? (ii)
 Hoc

(gg) *Symbola sunt pro Rege Gallia Ludovico XIV. concinnata à P. le Moyne, & D. de Montmor.* (hh) *Aristot. 3. Rhet. c. 11.* Dicitur Translatio, cum nova dicuntur: quod fit, cum præter opinionem fit, non ut ille dixit, si ad priorem opinionem conferas. (ii) *Symbolum Ducis Aurelianensis fratris Lud. XIV.*

Hoc primùm: si fortè parum est, aliquid dabo majus.
Pande sinus totos, Urnisque capacibus hauri
Munera magna Deùm, meritasque rependito grates.

XIV.

SI Carmen Natura negat dura, exprime Profâ.
SHanc veniam Auctores dant, accipiuntque vicissim.
Quid? quòd Aristarcho, Censorinoque Catoni
Thesauro (kk) placuit super omnia Symbola simplex,
Cui Prosa est *Anima* vice, bisseñi Lodoici
Hystrix. Coticula & Lapis illi est Lydius, ad quem
Explorat reliqua affricu: quod reddere Versu
An possim, dubito. Tentemus. COMINUS, ergo
Inquit, ET EMINUS. (ll) Exemplis verùm haud opus, ut quæ
Pigrities, Fastus, vel Desperatio passim,
Codiciis aur sacri objectat Reverentia. --

XV.

Profam

Sic adhibeto tamen, ne Versum imitetur ineptè;
Néve solæcismum referant tibi Lemmata. Namque
Intolerabilius nihil est, quàm *Metrum & Ametrum*:
Et gratas inter Mensas Symphonia Discors. (mm)
Pone Crucem, proclamabit Schola Grammaticorum.
Necquicquam contrà clamabis tu quoque, Profam
Non Versum dare te voluisse. Quid? hoc ego credam?
Pone Crucem; rursus inclamat Schola Grammaticorum.

XVI.

HEu quot adhuc pendent Timonis ab Arbore? * Vidi
Hisce oculis egomet, quid præstas, Purpura! Vidi
Ascanium, (nn) Eclipsin Solis qui pinxerat, inter-
Jectâ, ut fit, Lunâ, Rodericum ulturus eum, quem ad

E 2

Pon-

(kk) Emmanuel Thesaurus Tractatu toto Delle Imprese Libro supra lau-
dato (ll) Ut Lemma referat ad Auctorem Classicum, deducit ex Livio
scribente de Machinis Archimedis: Sed ea pars, inquit, omni tormen-
torum apparatu instructa erat, quia non Eminus tantum, sedet Comi-
nus tela mitteret. Item ex Lucani 4. Pharsal. Sic undique septa Ju-
ventus; Cominus obliquis, & rectis Eminus Hostis. (mm) Versus
est Horatij de Arte. Quidam legunt: Graias inter Mensas. * Timon
Atheniensis dictus Misanthropus, qui homines ad suspendium doctrinâ
suâ adigebat. Plutarchus in M. Antonio. (nn) Card. Sfortia Roderi-
cum Borgiam, dictum Alexandrum VI. Pontificem à se creatum inimi-
cum expertus.

Pontificatum evexerat. Horribilissima quondam
 Ultio erat Læsis per Symbola, Lemmata, Carmen.
 Improba nunc alio Vindicta Stylo utitur. Ergo
 Versum Sfortia: TOTUM ADIMIT, QVO INGRATA REFULGET;
 Legitimum truncans pœnas dedit Emmanueli (oo)
 Vidi pendentem Bochartum de trabe. Quæstor
 Regius is fuerat, nec erat [mirabile dictu]
 Causa Peculatus Crucis. Imò Fidem malè jactans,
 Venantis cœu more Canis, prædamque tenentis:
 ABSTINET INVENTIS FIDUS, cum dicere posset;
 Maluit in medio importunum stare Trochæum. (pp)
 I nunc, & Ferro meritum depende Minerval,
 Sfortia, quo primâ Cruce te miserante refixus,
 Fixus es in diversâ, & conspicuâ magis. Illi
 Displicuit meritò, fateor, quòd Cynthia sensus
 Proderet humanos, *Ingrata mentis*: at inde
 Non est, quòd Soror opposito se corpore Fratris
 Objiciat Radijs. Potuit Bochartus, & in quod
 Impegit: FIDUS, cognoscendum dare nobis.

XVII.

AT non Grammaticis est sola Profodia curæ:
 Quanquam etiam hæc illos injuria concitet, ut quam
 Infami Trabe credant, supplicioque piandam
 Supremo. Nam si cœdat ter mille Poëma
 Versiculis constans, qui se permiscuit unus
 Fortè Solœcismus: Tribus in verbis feret hunc quis?
 Acriùs at multò, Furijsque agitantur Averni,
 Cùm Genus & Sexus, Personæ, Resque requirunt
 Quæque suum: tamen Androgynos, ac Hermaphroditos
 Reddit Salmacis. (qq) Aut de Cænide Cænæa format. (rr)
 Margaris exemplo est, reliquæ (ss) Regina Navarra;
 Stirpis Francigenum anterioris (tt) Regibus orta.

Degene-

(oo) *Thefauro Thes.* 24. A. Ferrus voluit emendare subrogando Voci:
 Ingrata: Quo Ipsa refulget: metri quidem ingratis PP. In idem
 peccavit Bochartus, dicendo: Inventis Fidus abstinet. (qq) De Sal-
 maci, ejusque aquis ingressos emasculantibus, *Ovidius Metam.* Lib. 4.
 (rr) Cænis Puella in Virum mutata: apud eundem. *Metam.* 12. (ss) Nam
 Hispani magnam partem tenent tum ejus Metropoli Pampelonâ, occupa-
 tam à Ferdinando Aragonio 1512. (tt) Stirpis Valesiæ, cum Henrico III.
 deficientis: cui successit Stirps Borbonia in Henrico IV. Hunc porro So-
 læcismum notant omnes, insectantur autem præcipuè Moynius & Bo-
 boursius: ut merito à Prisciano, de quo est elegans Nicodemi Frischlini
 Comædia, Priscianus Vapulans: inscripta, castigari possit.

Degenerem in Thalamum ne denupsisse putares,
 Solsequio inscripsit: NON INFERIORA SECUTUS.
 Hic, qui tam passim nostro quoque vapulat ævo,
 Priscianus, ferulam palmâ complexus utrâque,
 In sublime effert quatiens, atque arduus infit:
 Quid sis nata, vide; nam tu mihi femina semper,
 Sis Regina licet, sis & Braccata, manebis.
 Mascûla linque Viris: nam quos *Genus* hoc decet, illi
Crure tenuis medio tunicas succingere debent,
Cedere Sylvano porcum, quadrante lavari. (uu)
 Tu calathosque, columque, & stamina pollice versa:

XVIII.

NON tantum Persona suum tueatur, oportet,
 Stemma, Genusque: sed expressæ par esto Figuræ.
 Abnuat? inque Domum Sponsi transire recusat?
 Dissimula: nec enim nobis *Genus* est opus ullum
 Exprimere, & Latæ sunt Verba aptissima linguæ.
Nomina non itidem *Adjectiva*: *Genus* nisi cunctum,
 [Omne vocamus] ament, certè commune duobus.
 Interdum [dubites, an rectè] Lemma Latinum
 Respicit ad *Genus*, Auctoris vernacula lingua
 Quo Rem quamque notat. Veluti, quod diximus antè, (xx)
 Granatum Gallo atque Italo quia Femina Malum est,
 Dicere fors licuit: FERT NEC MATURA CORONAM.

XIX.

GRAMmatici valeant: quos nemo impunè laceffit.
 Ipsa jubet Ratio, ne quid malè conveniens sit
 Alterutri: aut longè Translatio bina petatur.
 Una sat est, quâ constare omnia Symbola dixi,
 Ultra si denses, & Tralatitia jungas
 Verba etiam, Noctem Nocti, tenebrisque tenebras
 Addideris, quas nulla dies, fax nulla fugabit.
 Hoc est, quod Bassompierl funalia cæcat.
 Extulit ille Pharon, Siculo quæ clara Profundo
 Monstrat iter Nautis: etsi tot sidera Cælum
 Collustrent, medioque natent vaga lumina Ponto:
 Sit quamvis Helice, & gemino pro Castore Pollux;

E 3

Hæc

(uu) *Juven. Sat. 6.* (xx) *Hoc Lemma Puella concinnatum retulimus supra Serm. V n. 6. Et in Annotationibus ibidem: quibus adde, ad tollendam ambiguitatem vocum: Nec Matura: melius forsan dici potuisse: Fert necdum Matura Coronam.*

Hæc colitur tamen : atque unum est pro Lumine Lumen.
 Solaque, QVOD NEQVEUNT, inquit, TOT SYDERA, PRÆSTAT.
 At non, quod Ratibus, sibi præstitit ipse, Charybdim
 Scyllamque inter Iter medium: nam allisus utrinque est.
Sidera cernere erat, nec erat dixisse necessum.
 Præterea Heroas, queis se præstare volebat,
Sidera compellans, impropriâ Imagine mentem
 Confundit, facile ac citò discere cuncta volentem. (yy)
 Namque hoc exigitur, pariter contingat utrumque:
 Heroëm atque Figuram, inter quæ Lemma superstat.
Verba sed haud tangunt, si sint *Translata*, *Figuram*.
 Nec licet hæc ratione argutari: VELUT HOC EST,
 SIC ILLUD. QVALE ILLUD, TALE HOC. NON ALITER, QVAM.
 Et si quæ ulterior lassus est sponda Poëtis;
 Ponere cum cæpit furor, aut cum clangit Oelstrum.
 Opportunam etenim præbet *Collatio* fellam:
 Nec minùs interea modulata volumina crescunt.

XX.

NEmpe nihil debet tibi dicere Lemma, Figurâ
 Quod de non pariter dici queat. En! Logicorum
 Natio adest rursus: Edicit graviter, prohibetque
 Ne de SUBJECTO quisquam quid PRÆDICET, illi
 Quod non INSIT item. Præstat nam Lemma Figuræ
 Prorsus idem, duo quod sibi præstant illa priora:
 Quis Mentem Navi, quantumvis spiritus afflet,
 Ex vero tribuat? Tribuit tamen immeritò ille:
 CÆLUM NON ANIMUM MUTAT, qui dixit. At olim
 Lemma fuit Commune duùm, quod utrinque reducto
 Unco amplectebatur Personam atque Figuram:
 Unaque utramque pari mordebat fibula nexu.
 Heu mihi! quàm multos hodie quoque fallit hic error.
 Alterutrum cepisse putant Leporem fatis. Atqui
 Mallem vel neutrum; & sylvas liquisse quietas.

XXI.

VERùm aliud, fateor, Translatorum est genus: olim
 Quod cicur, & domitâ feritate, emollijt usus.
 Tanquam Ursæ foetus, dente exarmatus, & ungue,
 Verna fit, & gaudet jam collusore catello.

Quales

(yy) *Aristot. 3. Rhet. c. 16. Ejus verba sunt*: Faciliter discere, ac intelligere naturâ omnibus est suave. *Et paulò inferius*: Quare minùs suavis, quoniam longior. -- -- Necessè igitur est, cam dictionem, quàm Enthymemata ea Urbanâ esse, quæ velocem nobis cognitionem faciunt.

Quales vel Melite, vel docta Bononia nanos
 Educat, & Nuribus donat gestare Latinis.
 Sic bene, quæ Magnete animata sagitta Polarem
 Ad Stellam propriè *convertitur*: ASPICIT UNAM,
 Dicet: Amansque pari trajectus corda Sagittâ.
 Id namque obtinuit pridem; ut, quæ vergit ad Arcton,
 Dicatur Regio *spectare*, aut *Respicere*: ut, nî
 Intendas aciem, *Translatio* non videatur.
Propria de Translatis plurima reddidit Usus,
Propter egestatem Linguae, & Rerum Novitatem. (zz)

XXII.

PRæterea Eximium hoc Oculis Natura dedit, quô
 Unus per cunctos Sensus impune vagetur,
 Omnium & occupet officium. Sic mollia tactu,
 Suavia Odoratu, Auditu, Gustuque; ea cuncta,
 Quin & Consilia, & Curas, & Prædia, Opesque (aaa)
 Jam pervulgatâ Catachresi PULCHRA vocamus.
 Aspera duntaxat, cave, sit Translatio, & Audax;
 Nève petita procul nimis, atque invita sequatur.
 Cacus ut Herculeos novus in spelæa juvencos
 A caudâ arreptos per vim traxisse puteris:
 Quamquàm versa foras spectent vestigia. Clavam
 Haud fugies, prodendus ab horrifono reboatu. (bbb)

(zz) *Versus hic est Lucretij lib. 1. de Natura Rerum.* (aaa) *Apud Tul-*
lium, Virgiliura, Propertium, aliosque. (bbb) *Virg. Æneid. l. 8.*

SERMO VI. DE ORNATU SYMBOLI.

I.

SAmque Hominem, ut licuit, formavimus, optime ERASTE;
 Non qualem ex Atomis, vastoque Epicurus Inani (a)
 Finxit: Aristoteles tuus aut nunc Gymnade in istâ
 Efformat sapientior. At *Mentem* tamen ipsi
 Nos quoque *Corporibus* dedimus, dum Lemma Figuræ,
 Arte Promethæâ, conjunximus. Id superest nunc,
 Ornatum capiant ut Symbola: non muliebrem
 Mundum equidem; avertant Superi, ne effeminet Heros
 Aut Animum, Corpúsve suum! Refert tamen, utrùm
 Per medias acies sudore & sanguine fœdus,
 Terribilisque ruat: vel ludo accinctus Equestri,
 Innocuæ cieat simulacra umbratica pugnae.
 Ut Regi placeat; magis &, quæ spectat ab alto,
 Auspiciumque dato fecit Marfisa (b) colore. (c)
 Huic plumæ alludunt, huic aurum intexitur ostro,
 Huic crepitant phaleræ, sonipes huic spumat, & hinnit.

II.

TAles, vel similes capient sibi Symbola cultus,
 Si faciem dignam Imperio, & gravitate decoram
 Induerint; veluti tibi multò ostendimus antè, (d)
 Ingentesque animos demonstrent vel Tria Verba.
 Sed tunc præcipuè, si sic aptaveris uni
 Ceû *Corpus* proprium, nequeat quod surripere alter,

Cuncta

(a) Vide, si lubet, Lucretium Epicuri Discipulum, qui particulis hisce
 inseparabilibus, & Inani seu Vacuo primos duos de Rerum Natura Libros
 implevit. (b) Virago Bellatrix apud Ariostum in Orlando Furioso.
 (c) Puella Nobiles Amatoribus & Procis suis colorem vestium aut sagu-
 lorum præscribere solent apud Scriptores Amadisianos. Colorum porro
 significationem Symbolicam exponit P. Cl. Franc. Menestrier in Libro, seu
 Tractatu Des Carroufels. (d) Serm. III.

Cuncta licet solitus mutari in corpora Proteus.
 Id tibi præstabunt Magnorum insignia Regum:
 Nempe Aquilæ, Turres, Leo, Lilia, Tres Leopardi, (e)
 Crux Cruciatæ, Elephas, Rhombi, Cithara, atque Coronæ,
 Transuersi Gladij, Merges, Sceptrumque, Pedumque:
 Fasciolæ, Pali, vaga Flumina, Sidera, Flores;
 Quæque alia Armorum sexcenta Insignia Reges (f)
 Permiserunt, densantque. Ratâ sed Lege, Colorem
 Ne quicumque Color, ne quæque Metalla Metallum
 Opptimere unquam ausint, aut fortè inscendere tentent. (g)

III.

AT tibi nil opus esse Coloribus, usque memento;
 Nec fulvi aut nitidi curâ tangere Metalli.
 Esto Figura satis, quam cælatam exhibet Umbo
 Delecti Herois, tua cui se Symbola comunt.
 Felices ambo! si, cui tu Symbolum adornas,
 Præbeat istius tibi Stemma, & Tessera *Corpus*.

IV.

TU mihi principium Exempli, Dux maximus esto,
 Hanc etiam ad laudem, WALDBURGICE, idoneus Auctor.
 Te sequor, ô nostræ Gentis Decus, inque tuismet
 [Nam mea cui Vitam possit producere Musa?]
 Scriptis, non Gestis tantum, brevior quibus ætas
 Obvenit, ac Judex rarò viventibus æquus;
 Victure æternum: tua quæ nunc scrinia servant,
 Jamque diu immerito vexat lima improba morsu;
 Teque Tibi, & primo Sapientum denegat Albo.
 Plura verecundo reticere Modestia labro
 Me tua namque jubet, justasque abscondere laudes.
 Nondum tantus eras, & eras mirabilis Urbi
 Tunc etiam: magno succedere dignus Othoni (hh)
 Visus, Romanoque iterum fulsurus in Ostro.
 Clarior at fulges contempto: id ut assequerere,
 Pontificis veniam eblanditus es artibus isdem,
 Quæis alij ad primos vulgò grassantur honores.

F

Nam

(e) Notiora hæc sunt, quàm ut exponi debeant singula. (f) Armorum Reges sunt, qui auctoritate publicâ Regum insignia etiam in vestibus præferunt, & Viris Nobilibus Tesseræ gentilitias condunt. Germanis appellantur Heroldi, Italis Rè d'Armi, Gallis Heraults vel Roys d'Armes. (g) De hac lege: ne Color Colori, Metallum Metallo imponatur vide Scriptores Tesseraarios: Petra Sancta. Menestr. l' Art du Blason. &c. Excipitur Crux Lotharingica, seu Hierosolymitana, Aurea in scuto argenteo. (h) Cardinali Augustano Othoni Truchsesio.

Nam tua Alexandro (i) Sapia quattuor, unum
 Solvendum ob Nodum, Divina volumina donat,
 Esparzâ Doctore, & magno Præsîde Sforzâ. (k)
 Vidi ego permistos Heroas, & Ipse etiam illis
 Vifus eras: testor Romam, Gentemque Togatam.
 Quum tu in Concilio Doctorum Doctor & Ipse,
 Symbolum Alexandro ductum ex Insignibus hujus
 Sacrasti: de Roboreorum (l) stemmate Quercus,
 Haud duraturas: (m) frustra indignante Parente (n)
 Principis Etrusci, quem multos servet in annos
 Sic meritum DEUS! in scuto spectare dabatur.
 Hæ Dodonæas alias, [nam Fabula semper
 Symbolo amica fuit] Jovis & Responfa, Cibumque
 Signabant olim ignaris panisque Deique.
 Tali ergo Chifias inscripsi Lemmate Quercus:
 NUNC MELIUS PASCUNT, REDDUNTQVE ORACULA.

V.

Sic quos

Una diu geminos Sejanos Gallia vidit,
 Purpureâ tutos chlamyde, & Regalibus armis:
 Julium (o) & Armandum (p) certatim amplexa fuere
 Symbola: namque Operæ merces aliquando redibat,
 Quâ sine hebet calami, non res, non verba sequuntur.
 Ergo Tessera Richelij Canterius: (q) idem ut
 Sultentat tecti molem, & vice fungitur æquæ
 Ut Normæ, rectâ paries ut surgat in altum.
 Huic Vates, quicumque fuit: FIRMATQVE, REGITQVE,
 Lemma superposuit: Prô quantò auferre Talentum
 Dignior, alterius quo donatum est Epigramma! (r)
 Tanti erat è solido duo Nomine frustra scidisse.

VI. Ju-

(i) Alexandro VII. dicati ab eo quatuor Libri Theologici P. Martini de Esparza, ut veniam impetraret ingrediendi Societatem JESU; quam & obtinuit, ab Innocentio X. antea negatam. (k) Sfortia Pallavicinus, postea Cardinalis, Disputationi præfuit, assidentibus tribus Cardinalibus Pontificis Legatis. (l) Ducum Urbinatum dictorum della Rovere. (m) Nam deinde mutarunt Insignia Chifii, retentis solis monticulis cum imminente Stella. (n) Magnâ Duce Etruria, Matre M. Ducis hodierni: quæ postrema fuit Urbinatum Dux. (o) Mazarinum. (p) C. Richelium. (q) Gallicè Cheuron. in forma Græci Λ. sed hic accipitur pro duobus tignis, in angulum acutum desinentibus, quorum usus est in fabricis. (r) Erat illud fermè tale: de Richelio & Lutetia, cujus insigne Navis velifera. Navire ne crains pas, ton Pilor est un Dieu. Jamais ton Anchre n'estoit en si Riche-Lieu. O Navis, ne timeas, Navarchus tuus est DEUS: nunquam tua Anchora fixa est in tam opulento loco. Allusio Gallicæ vocis Richelieu Latine reddi nequit. Dicitur Epigrammatis Auctor non parvâ pecuniæ summâ fuisse donatus.

VI.

Julius at contrâ patrio tria sidera scuto
Jextulit, Aufonios mediùm scindentia Fasces.
 Hæc deamans Francæ Rappinus Gloria Musæ,
 Virgilij scriptus Tabulis successor, & Hæres
 Culturæ Hortorum: qui, dum mirabile Carmen
 Integrat, (s) & simili præcingit tempora Lauro,
 Huc vertit calamum; non inferiora secutus.
 Has, inquam, Stellas purâ splendescere parmâ
 Jussit, & insignivit: AB HIS VENIT OMNE SERENUM:
 Direptasque iterum Stellas suspendit ab alto,
 Obscurâ sub nocte, Polo: solasque micantes.
 Addidit & Carmen: VIGILANT, ET CUNCTA QUIESCUNT.
 Hæc Curas, illâ signavit Imagine Pacem
 Limine in Hesperio, quæ sub radice Pyrenes (t)
 Icta, & conjugio Hispanæ firmata Teresæ. (u)
 Unde aliæ, atque aliæ Paces, (x) nova semina Belli.

VII.

Erast. Sic igitur faciamus, in unum ut Tessera, Nomenque
 Heroëm quadret, ac proprium sit Symbolum utrinque.

Auth. Hoc opus, hic Labor est: paucis, quos æquus amavit
 Jupiter, aut gremio si quos Fortuna Nepotes
 Est complexa, datur binarem tetigisse Corinthum,
 Sidere sit fausto natus, cui militet omnis
 Sors, & jurati veniant ad Lemmata Casus.
 Purpureos inter Patres Crescentius horum
 Unus erat, quem Pontificis dignatio Sixti
 Divitijs, & Honoribus auxerat: utque Cupido
 Non metam, aut certos crescendi denique fines
 Constituit, medijsque sitit, ceû Tantalus, undis:
 Sic is crescentem modico curvamine Lunam,
 Sixtino Soli objiciens, [id stemma duorum.] (y) Et

F 2

Lumi-

(s) Renatus Rapinus Auctor quatuor Librorum, quos Hortorum inscripsit. Quæ Pars in Virgilij Georgicis desiderabatur. (t) Pax Pyrenæa An 1659. conclusa, Ministris ac sequestris Mazzarino pro Galliâ, & pro Hispaniâ Ludovico de Haros. (u) Filia Philippi IV. quæ tum desponsa fuit Ludovico XIV. Regi, è quo matrimonio deinde alijs bellis ansa est data. (x) Aquisgranensis, Neomagensis, & nunc denique Ryswicensis. (y) Crescentiorum gentilitia Tessera hodie quoq; est primus Lune quadrans, seu Cornu. At Pontifici Sixto tribuit P. le Moyne solem caudatum in Cometa. medum. Nunc autem in Pontiff. à Rossio editis Sixto V. tribuitur Leo fasciâ obliquâ è sinistra parte dissectus cum Stella, & tribus monticulis, quæ deinceps Montaltiorum fuit Tessera.

Luminis incrementum orans, ait: ASPICE, CRESCAM.
 Junge Columnensis (z) Columellam, & *Purpura juxta*
Purpuram erit: (aa) simili fulgentis honore Senatûs.
 Hæc *Corpusque Animamque* dabit tibi: FULCIT, ET ORNAT.

VIII.

ÆTna quoque Aufoniâ referet de Gente Gelardam,
 Flamma ubi cum nivibus conspirat; Amorque Pudori
 Scit servare fidem. Dicas: GELAT, ET simul ARDET.
 Gallica non aliâ se pinxit Imagine Sappho, (bb)
 Symbolum & ipsa sibi commenta est. Nam quid inausum
 Eximiumque Viris Virgo ingeniosa relinquet?
 Solâ hæc Mente valens, languentibus Hæctica membris.
 [Clarius ex Ipsâ jam *Vinea* nomen habebit]
 Hanc ceræ impressam [sunt Symbola & apta Sigillis]
 Italico inscripsit Versu, (cc) quem reddo Latinum:
 FRIGUS ET ARDOR OBEST. Vel: OBEST ARDORQUE GELUQUE.
 Nil meliùs Viti, meliùs nil convenit ægris.

IX.

PLura cupis genus hoc? Non sunt: neque Camine reddi,
 Aut Latio sermone queunt. Nam Gratia quanta est
 Hispanis, Italis, Gallis in vocibus, ultra
 Congenitos fines non perfert illa valorem.
 Illita ut argento minor, & vulgata Moneta
 Nullum extra natale solum pretium obtinet: aut si-
 Quando Receptorem tamen ambit, non alium, quàm
 Illis cum Regnis, cui sint commercia, quærat.

X.

UNgues mordebis, scalpēs caput, & pede terram
 Tundes; non dabit illa homines, (dd) in quos cadat unum
 Nomen & Insigne: Etsi multa *Loquacia* (ee) cernas
 Scuta Fabrûm, Pistorum, Textorum, Molitorum,

Ton-

(z) Hieron. Card. *Columna*, *cujus columna insigne*. (aa) *Vide Chiliad. Erasmi. 1. Prov. 74.* (bb) *Huic enim Poëtria illam equiparat P. leMoine Lib. 5. de hac Arte cap. 1.* (cc) *Versus Italicus hic erat: Ardor temo, e gielo m'offende. Cujus explicatio data jam est.* (dd) *Dictum Pompeij Magni.* (ee) *Itali vocant Arme parlanti: Galli, Armes parlantes: cum videlicet idem rei & figura in clypeo expressa nomen est. Exemplum afferunt Clathrum reticulatum, Insigne Regni Navarra: nam idem est Clathrum, & Na Varra. Item cum Persona, Artis cujusdam professionem indicanti, eadem arma seu instrumenta tribuuntur, ut Fabro malleus: &c.*

Tonforum, Sartorum, Sutorum, Laniorum. (ff)
 Inde quid exsculpes? An subula, Malleus, Incus,
 Cui Lemma inscribas, *Corpus* dabit, atque *Figuram*?
 Heroëmque monebis, quâ sit Origine natus.
 At nihil est opus his: alia ornamenta supersunt,
 Haud multùm inferiora prioribus enumeratis:
Æquivoca, Antithesesque magis, vel *Homonyma Verba*.

XI.

ORdior hinc. Parvis non parva est Gratia rebus.
 Ergo vide, ut similes modico discrimine voces
 Efficiant tibi Lemma, [fatis de *Corpore* dictum est]
 Par propè quæis sonus: at non intellectus & idem.
 Paucula de multis meliùs te Exempla docebunt.
 Accipe Thuribulum: quæ Relligionis Imago est,
 In Divos Hominesque potens: superaddito Lemma:
 DUM FLAGRAT, FRAGRAT. Subeunti Littora Navi:
 ET SCOPUS, ET SCOPULUS: si quem sua fortè fefellit
 Ambitio, & cæcis allisit perfida saxis
 Navifragum in Portu. Jam Papilionis Amator
 Quàm similis, tam par est, verba quoque assimilari.
 UT POTIAR, PATIAR. Pennas amittit in igne
 Alter, & alter opes; specie deceptus uterque.
 DUM MORIOR, ORIOR. Rursus: DUM ORIOR, MORIOR; Sol,
 Et Fulgur: Puerum hoc claris Natalibus ortum,
 Præreptum Fato in cunis notat: Ille ubi nostrum
 Linqvit Horizontem, sibi quid velit, antè relatum est. (gg)
 Hac lusisse tenus deceat: quid enim ampliùs ista
 Sunt præter lusus verborum, & Litterularum,
 Quos si etiam procul arceffas, vel torseris, ipse
 Lusus eris, tanquam Scythico quæ venerit axe
 Sarmatica infanti dependens Stiria Naso.

XII.

Æquivocis eadem debetur cautio. Namque ut
 Ancipites gladij punctim feriunt meliùs, quàm
 Cæsim, ac sæpe cadunt in planum, vulnere nullo;
 Sic, nisi turgescant grandi prægnantia sensu
 Æquivoca, ut quondam, *nascetur ridiculus Mus*.
 Regibus hæc dones: DONEC TOTUM IMPLEAT ORBEM:
 Henrico Gallorum: (hh) UNUS NON SUFFICIT ORBIS:
 F 3 Hispa-

(fi) *Pervulgata in multis regionibus, Virorum quoque nobilium cognomina.* (gg) *Sermone III.* (hh) *Henrico II.*

Hispanoque Philippo: (ii) ORBEM COMPONIT EUNDO:
 Seu tu Rappino malis dare, seu Mafarino. (kk)
 Orbem omnes alio sumunt in Lemmate sensu,
 Quàm Pictura dedit. Diversum Cynthia Cornu,
 Diversum Sonipes, & Circinus exprimit Orbem.
 Jam si ad Convivas, in singula fercula quadram
 Mutantes, referas: *Uluus non sufficit Orbis*;
 Quis feret, ac siccum non malit rodere panem,
 Et cænare domi, quàm tecum accumbere Rectæ? (ll)

XIII.

Antithesis præstat, magno laudata Magistro, (mm)
 Et dilecta sacris nimum Oratoribus: ut, dum
 Hinc Lucem posuere aliquando, protinus Umbram
 Opponent, Noctemque Diei, Candida Nigris.
 Anne ergo, exclamat nonnemo, Orator & ipse
 Maximus. (nn) Heu! noster quem fecit Penthea (oo) Rhenus. (pp)
 Cui Anthropophagi, cui Brasila Terra peperit (qq)
 Necquicquam! Heu Ubio jacet ingens Littore Truncus,
 Avulsumque humeris caput, indiscretaque membra:
 Non ipsi, quæ illum peperit, noscenda Parenti!
 Ille igitur, fieri potest, ait, ut duæ in uno
 Sermone haud possint pacem condiscere Voces?
 At nostræ Antithesis, si cuiquam, convenit Arti:
 Quippe amat hæc Vocum, Bellatrix ipsa, Duellum:
 Quoque magis pugnant, aduersaque spicula vibrant,
 Hoc magis exultat, magis & sibi Symbola plaudunt.
 OMNIBUS ET NULLI, Speculum. Sol: OMNIBUS UNUS (rr)
 UNI CUNCTA PATENT. Idem: PATET OMNIBUS UNUS.
 ARDET,

(ii) Philippo II. Prioris Figura erat Luna Crescens: hujus verò Equus in Hippodromo per circulos suos decuerens, & ex uno in alium transfiliens.
 (kk) Renatus Rapinus composuit pro Card. Mazarino, qui pacis causâ varias Legationes obierat. Huic verò Circinus erat chartæ impositus, jam dimidio circulo, seu Orbe perfectò. (ll) Cæna Recta vocabatur, quæ erat lauta & opipara. Suetonius & ex eo Budaus. Raderus quoque in *Martialis Lib. 8. Epig. 48. explicans eum Versum*: Promissa est nobis sportula; Recta data est. (mm) Aristotelis 3. *Rhetoricor. c. 11.* Verùm quantò brevius & per oppositionem dicta sunt, tantò magis probantur. Cujus rei causa est, quoniam major disciplinatio, faciliusque propter oppositionem fit; & quoniam paucis, ideo citius. (nn) *P. Anton. Vieira Parte I. Conc. I.* (oo) *Quem discerpserunt Baccha. Ovid Metam. 3.* (pp) *Versio Latina Colonienfis.* (qq) *Diu vixit inter Brasilos, & in Missione, ut vocant, Maragnonensi, ad flumen dictum: Amazonum. Fuit etiam Brasiliæ Prepositus Provincialis, ibique obiit nonagenarius Anno 1697.* (rr) *Symbolum Ludovici XIV: cui & proxima duo attribuit D. Montmor.*

ARDET AB EXTINGUO; Nubes, jam Sole reducto
 Sub terram, illustris, Viduam testatur amantem (ss)
 Conjugis erepti. IMMOTUS MOVET. URIT ET ALGET;
 Hinc Speculum, Magnes illinc. TERRETQVE, PLACETQVE,
 Aspectu spinisque, eadem Rosa. Quæ tria castas
 Formosaque decent: pugnantibus omnia verbis
 Lemmata, & oppositas aptè jungentia voces.

XIV.

OMne feres punctum, si commiscebis in unum
 Hæc Tria. Si simili tibi verba cadentia sine
 Efficient Rhythmum: ceû COMINUS, EMINUS. Inde
 Proxima, quæ dicta est, cognatio Litterularum,
 Equato modulata sono: ceû DEFICIT, ATQVE
 SUFFICIT: Eclipsi Sol interceptus, & æger
 Richelius. Demum duplici pugnantia Marte
 Verbaque, Resque. Unum, propriumque Moynius affert (tt)
 Exemplum: MORIOR, DUM ORIOR. Facies sed, ERASTE,
 Ne solum id posthac habeamus. Tempus erit mox, (uu)
 Romano Coniunx cum Fatis debita Regi
 Ducetur, carosque Patri numerare Nepotes
 JOSEPHUS dabit; & Bizanti Regia supplex
 Austriacas Aquilas penitus devicta sequetur,
 Hoc Duce. Cum Cæsar Terris erit omnibus Unus;
 Atque unum Terræ LEOPOLDO Cæsare Regnum.
 Tunc deceat festos assumere Symbola cultus.
 Tunc manibus plenis semel omnem effundere Gazam,
 Sit licet illa diu, multosque aggesta per annos.

XV.

EST Genus egregium, quod proxima protulit ætas:
 Duplicia Auctores, Antistropa Symbola, dicunt.
 Hanc tibi, Jane Bifrons, faciem dedit Itala Tellus,
 Serpentumque genus Libye creat, Amphisibænas.
 Symbola deposcunt geminata: Numismata, Nummi,
 Pyxidulæ, Vexilla Equitum, Peditum, Ratumque;
 Quin & Flabra Puellarum, Horologumque Metallum.
 Denique bina quibus facies erit, omnia Duplex
 Emblema admittunt, Artis præceptaque nostræ.

Illis

(ss) Fuit hæc Felix Ursina Ducis Mommoranti Coniunx. (tt) Petrus le Moyné lib. 4 c. 15. de l'Art des Devises. (uu) Scripta hæc fuerant anno proximè præcedente Pacem cum Turcis initam Carlowsij, & ante Nuptias Regis Romanorum Josephi, cum Principe Hannoveranâ.

Illis ergo duplex debetur campus, utrinque at
Corpus idem, seu, quæ nobis est dicta, *Figura*:
 Mens alia: & melior, si secum Lemmata pugnent,
 Non solum diversa, sed & contraria prorsus.
 Hoc Regno sese *Æquivoca*, *Antithesesque* locarunt,
 Invidiam extra omnem positæ, solæque triumphant.
 Nam, si alia interdum veniunt ad *Symbola*, eorum
 Hospitio utuntur duntaxat: verum habitant hâc,
 Quæ nec abesse queunt *Antistropa Symbola*, sede.

XVI.

ARdua res, inquis, sed eò laudatior. Unus
 Gallus Homo, effinxit *Montmorus* plura ducentis, (xx)
 Prorsus ad hanc formam, & præscriptam *Symbola Legem*.
 Solem igitur Regi, solito de more, dicando,
 Prudentem pariter *Lodoicum*, munificumque hâc
 Expressurus *Imagine*, ait: VIDET OMNIA PRIMUS.
 Altera tum facies inscripta: VIDETQVE, FOVETQVE.
 Idem ut terrestres trahit in sublime vapores,
 Et velum inde sibi: COLLECTIS DEFICIT. Idem &
 SPLENDET AB EFFUSIS. Ita vestigalia cogit
 Ægro animo, at læto in pluviam & benefacta resolvit.
 Huic geminum, dictumque supra: PATET OMNIBUS UNUS,
 UNI CUNCTA PATENT. Geminum hoc quoq;: QVANTA PATENT! sed
 PLURA LATENT. Neque tu jam plura *Exempla* require.

XVII.

Quin magis hoc agis, & totâ contendis opum vi,
 Ut tua præcipue *Mirabile Symbola* adornet,
 Quo sine nec perfecta putes, nec digna *Theatro*,
 Nî Novitate supercilium spectantis in arcum
 Curvent, attonitumque solo *Admiratio* figat;
 Non animadversam ob *Naturæ Proprietatem*,
 In re *Sensibus* expositâ, & tristissimâ ab usu.
 Dulce etenim *Mirabile*, dulce *Scientia* lucrum est. (yy)

XVIII.

PLurima sunt, quorum *Translatio* in æquore summo
 Innatat, ut facili detur comprehendere dextrâ.
 Verum alia in fundo subsidunt: ut *preciosa*
 Quæque solent, poscuntque oculum urinantis acutum.

His

(xx) *Id quod de D. Montmor prædicat P. le Moyne lib. 2. de Arte c. 10.*(yy) *Aristotel. 1. Rhetor c. 11. Discere quoque & admirari jucundum ut plurimum est. In admirando enim discendi cupiditas inest: quare Admirabile desiderabile est.*

His è *Translatis* grande hoc *Mirabile* furgit.
 Clariùs Exemplis sententia nostra patefcet:
 DAT PRETIUM CANDOR. NON VULTUS, NON COLOR UNUS. (zz)
 Quæ simul agnoscas, simul admirère, probesque.
 Sic parva infractas ridens Arbuscula Pinus,
 Ventorum furijs meliùs CEDENDO RESISTIT;
 Egregiâ cautam demonstrat Imagine Mentem,
 Compositam adversâ cum Sorte, atque Hoste potenti;
 Arte magis declinat, quàm vim viribus exit.

XIX.

Ingeniosior at reliquis *Affectibus* isto
 Regnat Amor ludo. Qui dedignante Puellâ
 Irrisum sese, pulsum, abjectumque dolebat,
 Nescius obdurare: is vivæ comparat ipse
 Se Calci, infundens quam Lympha accendit, aitque:
 UROR ET A GELIDA. (aaa) Eventus mirandus utrinque.
 At non alterius minùs est mirabile acumen,
 Cui Triton celsæ vigilans in culmine Turris,
 Seu, qui hodie mos est, ferrum versatile, parvi
 Instar Vexilli; aut funesti cauda Cometæ,
 Index ventorum, & Jocus, & Levitatis Imago,
 Delecta est Fidei constantis Tessera, Amorisque
 Exemplum æterni: quis crederet? Is tamen inquit:
 NON MUTOR, NISI MUTENTUR. Miracula jactet
 Ægyptus sua, Pyramides, nec non Babylona:
 Assiduum nam quid præter sunt ista laborem,
 Ingeniumque humero & cæmenta vehentis eodem?
 Et pridem ista jacent ævo consumpta: sed illud
 Ære perennius, &, vivent dum Symbola, vivet.

XX.

Erast. **I**nterpellandi locus est: *Mirabile Falsum*
 Conveniat nostræ, quam mox absolveris, Arti?
 Dogmaticorum Sforza Stylo dum condere nasum (bbb)
 Apparat, hanc Miri speciem dat habere Poëtis.
 Quippe imitatores cùm sint, natique creandæ

G

Qua-re

(zz) Dictum prius de *Unione seu Margarito*, secundum de *Luna semper variante*. (aaa) Lemma est *Italicum*: E Fredda m' accende. Ut & proximum fuit *Hispanum*: No mudo, si no mudan. (bbb) *Sfortia Pallavicinus Tractatu de Stylo. c. 17. quo loco agit de Mirabili falso prolixè, atque ut solet, subtiliter ac doctè.*

Quà-re-cunque voluptati; non dedecet, inquit,
 Hoc fuci genus, & pomposa Sophismata. Nec plus
 Poscit Epos, Comœdia, sive Tragœdia, quam si
Ficta voluptatis causâ sint proxima veris: (ccc)
 Vera, necesse nihil: Phidiam laudatque Marini: (ddd)
Verè tu DEUS es mihi: nam vitam dare saxi
Solus, qui DEUS est, quit. Translatum est: *Dare vitam*
Marmoribus. Sculptoris laus & maxima. Numen
 Non ideo hinc facies propriâ ratione loquendi,
 Qualem saxa Jovem, humanos mollita per artus,
 Deucalionæis manibus jactata, probârunt.

XXI.

Auth. **F**ortiter at contra depugnat Aristius, & cûi
 Colloquitur comes Eugenius: (ccc) Mirabile nullum,
 Nî sit idem Verum, agnoscunt. Hinc damnat uterque
 Quæstori aptatum, & servantem Poma Draconem.
 Quid mirum est, ajunt; si SERVAT, ET ABSTINET illis,
 Quando nemo Draco solvit jejunia Pomis?
 Aurea sint licet, Hesperidum & Dos tota Sororum.
 Ergo illis potior Stator Canis, atque Bocharto,
 Quæstori quoque, sed fato meliore, tributus. (fff)
 Ille ubi Perdices angustum clausit in orbem,
 Sistere contentus, Domini & supponere reti,
 Ac servare gulæ: ipse suam fraudat, cohibetque.
 Quippe cui Perdix vel sic satis esset edulis,
 Citrina nulla requirens Mala, vel Archimagirum.
 ABSTINET INVENTIS; tantum: nam FIDUS abundat,
 Aut positum non sede suâ, cruce figitur altâ.
 Elige, quem mavis: utrinque Probabilis Auctor,
 Caussaque par: nisi quod Sententia tutior illa est,
 Quæ inclementior, & rigido conformior ævo.

XXII.

Sed Translatio plus etiam Virtutis habebit,
 Si rem quamque oculis [propter quod nempe reperta est]
 Subjiciat, penitusque animo defigat, (ggg) Apelle,
 Parrha-

(ccc) *Horatius de Arte Poëtica: cujus etiam hic versus est.* (ddd) *Dixerat nativâ sibi linguâ Marinus Italus: Tu pur Dio fei: che Dio sol può dar vita a' marmi.* (eee) *Jo. Bobours Entretien d'Eugene & d'Ariste. Dissertatione VI.* (fff) *Vide dicta superius Sermonè V. Num. 16. de hoc Bocharti Symbolo.* (ggg) *Aristotel. 3. Rhet. c. 11. Præ oculis igitur ponunt, quæcunque significanter geri aliquid ostendunt, &c.*

Parrhasioque potentiùs: etsi sesquipedem alter
 Exstare è Tabula dextram, Fulmenque trifulcum,
 Fecerit, ac volucres alter deceperit Uvâ. (hhh)
 Nil fanè vel Pictor habet præstantius in se,
 Vel Translatio habet, Naturæ proxima quàm si
 Accedant, quæ sive oculis spectanda dabuntur,
 Sive Animo, Rebusque aliâ dent vivere vitâ.
 At Vitam Rebus præstat super omnia Motus.
 Ergo nulla tibi, fac, cesset Imago, situque
 Torpeat ignavo: sed, quâ licet, Actio cunctas
 Excitet, atque animet, campoque immittat aperto. (iii)
 Quæ volat intrepidis media inter fulgura pennis,
 Plus Aquilæ Jovis Ales habet: meliusque Leonem
 Ille refert, Tigridem qui mole supinat, & ungue,
 Atque cruentatas agit intra viscera fauces;
 Quàm si quisque suâ immotus statione sederet.
 Actio ut est Oratori primum, atque secundum,
 Et quoties quæres, numeros impleverit omnes,
 Symbola sic animare eadem, atque attollere suevit.

XXIII.

Sermonem monitis placet obsignare duobus;
 Queis te, quosque voles, bonus excusabis Amicos,
 Non ad perfectam si vestra dolâstis Amussum
 Symbola: sed videas aliquid, quod in Arte laboret:
 Sint tibi, sint alijs mæsti solatia casus,
 Harum quod magnus fabricator Imaginum Amico (kkk)
 Ingenuè est fassus: Peponum instar Symbola habere.
 Quippe probum è centum ut possis vix excipere unum.
 Plus aliquid, tanquam è Tripode, ex Adytisque Sibyllæ,
 Clarus apud Francos Sæclo anteriore Malherba
 Dicitur edixisse: quibus vita omnis in uno
 Symbolo adornando fuerit consumpta, beatos.
 At notum pariter, quod Parthenopæus eidem
 Condidit Elogium, meliorque Poëta Marinus: (lll)
 Humidius nil Naturam, nil ficius ejus
 Ingenio effinxisse, aut posse effingere Musas.

G 2

SER-

(hhh) *Plin. Hist. Nat. l. 35. c. 10.* (iii) *Aristot. loco citato Textu 3.* Verum hæc in Imaginibus etiam comprobatis de rebus inanimatis facit: suspensos fluctus: moveri enim & vivere cuncta ostendit. Actio autem hæc mutatio, seu Translatio est. (kkk) *J. Bohours Dissertatione citata, seu Dialogo inter Eugenium & Aristium.* (lll) *Jo. Baptista Marinus Neapolitanus celebris apud Italos Poëta. Hoc autem illius de Malherba Poëta Gallo, judicium refert P. le Moynes Tractatus citati lib. 1. c. 11.*

SERMO VII.

DE

SYMBOLI VITIIS.

I.

Augia^a Stabulum, labor ultimus Herculis, (a) instat:
 Si conjunx Thebana recensuit ordine cunctos;
 Obruta nec numero, permiscuit ultima primis.
 Hic certè meus est, turpis licèt atque molestus,
 Supremus labor, & Musæ cura ultima nostræ.
 Addixère operam Fauni, Satyrique bicornes.
 Nam ter mille boum, ter denos aucta per annos,
 Stercora Pieridum non sunt vacuanda quasillis.
 Implebunt illi cophinos, latisque per agros
 Vectabunt humeris, Bacchi Cererisque faginam.
 Quòd si operosa nimis, diuturna^{que} cura videri
 Incipiet, cunctas immisso flumine fordes
 Euxinum in Mare devolvam, mergamque profundo.
 Nec minor, aut levior debetur spongia multis.
 Ignoscenda tamen si quando Symbola peccent,
 Accipient veniam, inque alios servabimus usus.

II.

PRæteriti, meminisse potes, non pauca notârunt
 Sermones peccata, ut Symbola quæque dabant se,
 Legibus aut Jovij pugnancia, vel Rationi
 Rectæ: quæ demum est Artis suprema Magistra.
 Restant nunc, quos neutrius cura ulla remordet,
 Contentos pinxisse, atque inscripsisse *Figuram*,
 Quæcunque illa fuat, fatuo concepta cerebro:
 Et quod Lemma dedit Calepinus, Nizoliúsve,
 Ulneri, Vallæque Phrases; Rhapsodiaque omnis
 Usquam conferfit, pueris solatia bardis.

Non

(a) Seneca in Herc. Furente. Actu II. ubi Megara omnes Conjugis sui labores ordine recenset, & Augia Stabulum ultimo loco memorat.

Non Res, non Homines, non se, non denique cuncta
Metiri soliti, fustem pro laude merentur.

III.

PRincipiò: quæcunque Emblemata, Symbola, cernes
Plures unâ Animas seu Lemmata habere [videbis
Autem non rarò] Faunis committe ferenda.

Quot radios Sol emittit, Speculoque reflectit,
Tot videas voces, totidem & responsa remitti:
Dextrorsumque, sinistrorsumque, iterumque deorsum,
Atque iterum sursum: per quincuncem, vel in orbem,
Mox in transversum rectâ, rursus inque decussim
Andræque Crucem. Demum omnia conscribillant;
Ut toties versanda tibi sit charta patens, quot
Astrologus vicibus Sphæram mutatque, rotatque.

Mærx hæc invitâ subnavigat Hippocrene. (b)
Qualis ubi adversis subeunt longo ordine Naves,
Aut Salzâ aut Istro, gravidæ fale: vix bene summis
Extantes undis, prolapsuræque retrorsum:

Ni validis religata oneraria funibus esset
Omnis, & à ripâ ter denis juncta caballis
Sustineat sese, ac venientem everberet amnem.
Incedit torvum ripis pendentibus agmen,
Centauri, Lapithæque omnes; quos quænea fella
Accipit iliceos: Durum Genus! At neque totum
Vox Hominem sonat: exululant, flagroque loquuntur.
Responsant valles, & fracta remurmurat unda.

Diffugiunt Nymphæ, & trepidæ velamina poscunt,
Atque Actæonij memores dant tergora cassis. (c)

IV.

INterdum jungunt Anagrammata, Acrosticha, Gryphos,
Et quod Mechanici despumant Phlegma Poëta,
Gestantes humeris cerebrum, ingeniumque sub alis.
Verùm apud hos Regnum obtinere Chronosticha. Magnum id,
Id palmare putant, si quando Barbara CLIDMUX (d)
Præsentem Sæcli retulit, quem vivimus, Annum:
Litterulis ita dispositis, ut vertice toto
Eminent alijs aliæ, insultentque jacentes;

G 3

Aëriæ

(b) Fons Poëtarum, quem fingunt Equi, Pegasi dicti, unguâ excitatum
in monte Parnasso, sede Musarum. Vocatur item Aganippe, Castalis &c.
Vide Mythologos. (c) Ovid. Metamorph. lib. 3. (d) Vox nova compo-
sita è Litteris numeralibus, quibus Chronographi utuntur, & ipsa Chro-
nosticha constant.

Aëriæ ut depressa solent viburna Cupressi.
 Claudere quòd si etiam potuère Chronosticha Versu,
 Tum verò Pæana canunt, ter Jo! quater Jo!
 Conclamant: ceû qui Romanis arcibus olim
 Trojugenam Æneam, *Terris jactatum, & in Alto,*
 Intulerint; Fratresque suo quemque igne cremârint
 Thebanos, idem quanquàm rogos ureret ambos. (e)
 Usque adeò hâc sibi Dote placent, ut, si optio detur,
 Non totâ mutare velint Æneide Versum.
 Nec tamen ille alium superest victurus in Annum,
 Sed *Lunas inter Veteres* jacet, atque jacebit.
 Quid facient isto, Sæclum qui terminat, Anno,
 Oriturve novum: certè contingit utrumque?
 Quis labor excipiet miseros? Quis sudor ad imos
 Manabit talos, cùm Littera longa, Cruces, &
 Cornua deficient! Elementaque quattuor uni
 Sufficiant Anno, (f) numerum indignata pusillum?

V.

ID metuens, longè antè suo de Nomine Fastos
 Anglipolita Typographus insignivit, & Annum
 Ostermayranum ventura in Secula misit. (g)
 Dîs & Cæsaribus Menses sacravimus: Eja!
 Quid superest; solidum quando hic sibi vindicat Annum?
 Ilte tamen Fastos, Mensesque, Diesque reliquit
 Ordine quemque suo, & cælestia signa, Planetas:
 Permissis, faceret quas, Tempestatibus, Uxor.

VI.

VERùm illi nihil immotum, nihil esse situm, quo
 Disposuit Natura loco, patiuntur. Ab undis
 Existunt Ignes: Arces medio Aëre pendent,
 Alatumque Elephanta, suâ cum Turre volentem,
 Admittunt Portis, inscripto Lemmate: TARDE.
 Quod jam prodigium est, si sit funambulus idem,
 Et ponat certos digitali in tramite gressus?
 Si Citharæ chordas solidâ increpet unguâ Afellus?
 Rana vibrans gladium, clypeataque provocet Hostem,
 Nixoniam

(e) *Thebais Poëma Statij, cui argumentum est Bellum inter Eteoclem & Polynicem fratres, quorum odia ne in morte quidem desierunt; nam, cùm eidem rogo imposta fuissent illorum corpora, duplici flammâ arserunt.* (f) MDCC. In quo Litteris I. X. V. nisi sæpissime repetantur, locus non est. (g) Anno 1665. erat illud ferme tale: geDrVCc zV IngoL-
 statt bell Iohann osterMaIr.

Mæoniam & renovet si Batrachomyomachiam; (h)
 Matutina galericulo si Stella rubenti
 Tectâ caput? Duo si nucibus Iusere Gigantes.
 Denique cum socio Alcides si oscillet Atlante?

VII.

Fingimus hæc? Vidi: clamat Tassonus, (i) & Ipse
 Vidi, centimanos Briareos, atque Mimantas;
 Cùm jam Pindum Othry imposuissent, Pelion Ossæ,
 Ultimus in Cælum gradus & restaret Olympus
 Scandendus, vel mittendus: cœu Fulmine jacto,
 Oppressos Thesium folijs, Placitisque Lycei,
 Procubuisse solo, & vastâ jacuisse ruinâ,
 Tam grave pondus habet conscripta lacinia chartæ!
 Fulminibus parcat jam Jupiter, & gladium Mars
 Condat vaginâ: tutabitur Astra Papyrus.

VIII.

Verùm age, quale Chaos, quanta est confusio rerum!
 Conveniunt Tabulâ Pollux & Castor eâdem,
 Quos unâ nunquam vel Sol, vel Cynthia vidit.
 Eclipses geminæ: Sol exoriensque, cadensque.
 Delia Stellarum, Frater dum altissimus, Agmen
 Explicat: atque Polum populis ostendit utrumque.
 Non Anni, Mundique vices, non tempora constant.
 Argenti flavent segetes sub Sidere Capri;
 E Nivibus Rosa consurgit, Pomona superbit,
 Musta fluunt, Thuscus ne quis desideret undam
 Egelidam, postquam successit Frigida Caldæ. (k)
 Denique quod nusquam, aut usquam est, hîc cetne: nec absunt,
 Qualia vel Naso, vel protulit Africa, Monstra.

IX.

Calloti nullus dudum est Antonius: (l) Etsi
 Ingenium quicquid Lotharingi invenit & Orci,
 Ridiculum, absurdum, Tabulâ aggestum sit in unâ.

Ille

(h) Poëmation Homeri Bellum inter Ranas & Mures gestum continens, quod & Jacobus Balde Latinè scripsit. (i) Poëta Italus in Poëmata suo dicto: de Raptu Situlæ pleraque ista inepta Symbola refert. Cantu 3. (k) Veteribus solenne fuit, merum miscere aquâ calidâ. Plinius, Martialis &c. (l) Jacobi Calloti Lotharingi Pictoris nobilissimi Tabula grandior, tentatum à Demone S. Antonium Abbatem graphicè representans.

Ille Colubrinam è Stygio fecisse Colubro
 Contentus: nam quæ muratio promptior? Huic &
 Librator debebatur Dæmunculus: atqui
 Addidit insignem naso, gibbo, & pede querno.
 Ille à posticâ, didicit velut Arte Magistrâ,
 Parte ferens restim ignitam, catus admovet. Ardet
 Exemplo Catapulta; tonat, vomit ore Draconis
 Bombardas alias, longasque brevesque farissas.
 Quarum aliquâ transfixus opem & moriturus Alastor
 Inclamat Senis: &, focij miserescere porci,
 Supplice voce rogat, follis quem turgidus inflat,
 Versus in hanc speciem, cognato Schemate, Dæmon.
 Illinc cum Anseribus trabeata Ciconia Carmen
 Concinit ad pluteum, natibus quem præstat obesis
 Alter de grege Tænario: cavet insuper idem,
 Ut ne mole suâ Liber in declive trahatur;
 Contorquens caudam, quodam velut attinet unco.

X.

Rides ista? magis quorundam Symbola ride.
 Urget propositum, & nusquam Callotus aberrat:
 Illi iter ingressi, simul ac cœpère, relinquunt;
 Plurimaque admiscet, forsan bona, *sed nihil ad rem.*
 Paginam utramque alijs faciunt Rapæ, Raphanique,
 Ollæque, & Mastræ, Trullæ, Sartago, Lebetes,
 Peniculum, Situlæ, Palæ, Cucumæque, Veruque:
 Quæque referre pudet, nigræ instrumenta Culinæ;
 Spectantisque suâ tingunt fuligine mentem.
 Ite boni Satyri; procul hanc, procul hinc Camarinam, (m)
 In quam Curtius insilijt, deferte Cloacam. (n)

XI.

Erast. Ecce iterum Damasippus adest: seque ingerit ultro
 Partibus, & Crepidam calvo à sutore recentem
 Ostentat longè, redolentem ipsumque, picemque.

Quid

(m) *Camarina Palus cognomini in Sicilia civitati ad sita cum graveolen-
 tia suâ pestilentiarum crearet, consuluerunt Cives Apollinem, an eam pe-
 nitus exsiccarent. Respondit Oraculum. Μη κλίει καραπλάγαν, ἀξιwei-
 τει γὰρ ἀπειρών. Camarinam ne moveto, nam immota præstat.
 Non paruerunt cives; itaque hostes per siccum irruentes, civitatem
 everterunt. Brietius ad Annum Mundi 3502. eadem res proverbio locum
 dedit: quod vide apud Erasmum in Chiliad. (n) Curtius Eques Ro-
 manus ad sedandam pestem, quæ per Urbem grassabatur, in immanem
 biatum se cum equo præcipitavit. Livius lib. 7.*

Auth. Quid mihi cum crepidâ, inquam, me nisi calceus urat,
 Aut lecto cum me compono, corripioque?
 Anné etiam è crepidis nobis jam Symbola fient?
Dam. Fient, ne dubita, valdeque Heroica: lentum est,
 Fient: facta scias, etiam à me: nec sine plausu
 Cunctorum, quotquot mihi convixère sodales;
 Audi. Vaticinus, cujusque Oracula semper
 Eventus firmare solebat, erat celebrandus
 Indigetum quidam. Multùm sudavimus omnes,
 Ut tantam aptâ efformaremus Imagine Dotem.
 Dum vello barbam, ferio occiput, & pede terram
 Pulso, pedem & retraho: crepida excidit. Illicet omnes
 Diffugère umbræ: mens clarâ in luce refulsit.
 Εὐχῶν: clamavi. Superi favistis! Inanis
 Quidnam aliud Crepida exspectat, quàm rursus eodem,
 Vel simili pede repleri? Recteque Stagirà
 Ortus, Alexandri Præceptor, *Inutilis*, inquit,
Calceus est; possit quem nemo inducere plantæ. (o)
 Appositè in rem præsentem. Lanfrance, (p) quid hæres?
 Pinge mihi Crepidam, nullus quam carpere Sutor (q)
 Audeat. Inscribe: IMPLENDA EST, pro Lemmate; carmen
 Quò brevius, melius. Sic & Prædicta Prophetæ
 Compleri, meliùs te nulla docebit Imago.
Auth. O te felicem, nascuntur sub pedibus cûi
 Symbola! Præcipitato gradum, tecum ambulat omnis
 Symbolice: quicquid calcaveris, hoc Schola fiet,
 Atque Magisterium. *Dam.* Laudas? tamen ista Solocem
 Tela refert, aliud tibi si subtilius edam.

XII.

Auth. **E**De, precor, per quicquid amas; gustumque recentem
 Exfatura: mihi jam manare saliva palato
 Incipit, exposcitque novo à te Embammate tergi.
Dam. Rectè prorsus ais, generis nam, quod petis, hujus
 Quidpiam erit, nisi præ liquidis mihi sicca placerent.
 Non mihi, ceû multis, longè argumenta petuntur:

H

Sylva

(o) *Sententia Aristotelis est: Frustra est Calceus, cujus non est calceatio. lib. 1. de Calo. Textu 32.* (p) *Nomen Pictoris egregij Neapolitani, quâ in urbe hoc Symbolum fuit spectatum Anno 1671. cum alijs duobus; altero, de quo supra Serm. 5. & de quo mox infra. Hujus verò Lemmâ erat: Ut impleatur.* (q) *Ut ille quondam Veneris ab Apelle picta sandalia. Unde natum Proverbium. Sutor ne ultra crepidam. Plinius Lib. 35. cap. 10. Et ex eo Erasmus in suis Chiliadibus.*

Sylva domi est: meliorque mihi dat Lemmata Vates,
 Non observatus vulgò; et si Penſa Diurna
 Dum Myſtæ toties perſolvimus, obviet ultro.
 Nunc adhibeto Animum. Bili jecur eſſe ſecundam
 Veſicâ à Fellis ſedem, quaque acriùs ardet,
 Nôſti, teque tui docuere Poëmata Flacci. (r)
 Inſuper & didiciſſe potes, Jecur ut magè veſcum
 Reddatur, pingui viridis quòd ſalvia lardo
 Conveſtita, veruque infixâ jecurſcula acuto,
 Accipiat, lentis ſubigantur ut omnia flammis.
 His poſitis [nec enim rem tantam exponere paucis
 Debuiſſus: multumque Herôis Ethica diſtant
 Symbola, ſi neſcis; Doctrinæ plus cohibent hæc.]
 His, inquam, poſitis, doceo, ſubstringere Bilem
 Nos præcibus ſolis, & non ſine Numine poſſe.
 Ergo deſcriptam pinxi, inſcripſique Figuram:
 MORBIDUM ADURE JECUR. (s) Quid ais, ſuaviſſime rerum?
Auth. Quid dicam? Stupeo. *Dam.* At Theſaurus, Arefius, Ipſe
 Eſſe ſuum vellet Jovius, Pater Artis, & Auçtor.

XIII.

Auth. Arbitror: & grates tibi ago pro munere tanti &
 Talis Amuleti: indigeo sæpe; & mî etiam nunc
 Exedit Ira jecur. Sed, pace tuâ, Damasippe,
 Dictum eſto: ſi quid deſidero præterea. *Dam.* Quid?
 Nugaris: pridem hic tuus eſt mos. *Auth.* Haud equidem nunc.
 Cur non & geminos junxiſti Dæmonas? *Dam.* Alter
 Nempe, veru qui verſaret; qui infunderet, Alter,
 Nempe adipem, velles? *Auth.* Nequaquam: falleris. Alter
 Te ut ferat hinc, ad eò ſtultam qui protuleris rem;
 Alter me, quia ſuſtinui te audire furentem
 Tempore tam longo. Dicent tibi cætera Fauni.
 Supremumque vale. Ad cænâ me abducit Eraſtus.

XIV.

(r) Horatius paſſim Jecur ad iram transfert, ut: Bile tumet jecur.
 Jecur ulcerat &c. Et Juvenalis. Siccum jecur arſerit Irâ.
 (s) Scripſerat Damasippus, eodem quo dicebam Anno: Jecur adure mor-
 bidum: deſumptum ex Hymno Sabbati ad Matutinum: Lumbos Jecur-
 que morbidum Flammis adure congruis.

XIV.

Erast. **Q**uin imus, cænoque pedem subducimus isto?
Danda est & lassis aliquando vacatio Faunis.

Non hæc Symbola: Majestatis Crimina læsæ
Divinæ, Humanæque puto. Quis enim est adeò excors,
Talibus inquinat ut chartas, nisi sit Damasippus?

Auth. Sanè. Alij peccant leviùs, veniamque reportant,
Suppliciumve minus; quæ, dum proficiscimur ad te,
Exequar; & superest via, materiesque loquendi.

XV.

ET primùm toto, velut ajunt, Symbola Cælo
Exerrant, quibus aut *Simile* aut *Translatio* deficit:
Namque est illorum hæc *Essentia* propria: utrumque
Translatum & *Simile*; ut tibi declaravimus antè. (t)

Hoc Vitium Magnis se Regibus insinuavit.

Francisci ut Sphæris: UNUS NON SUFFICIT ORBIS. (u)

Et tribus Henrici Terraque Poloque Coronis;

Quarum Terra duas, ætherque remotior unam

Commonstraverat inscriptam: MANET ULTIMA CÆLO.

Fœdere vel sacro juncti: MANET ULTIMA CLAUSTRO,

Dicebant, & erat Translata Corona futura,

Tonforis tornata manu. Vellemus, abesset,

Teutones, hæc tantùm Carolinis ruga Columnis:

His equidem Herculeæ præstò est *Collatio* Metæ,

Ultra quam Magni provecta est Gloria Regis:

Sola deest *Translatio*. Habent sed Symbola quædam

Majus nescio quid, quàm multa exculpta per Artem.

XVI.

ET graviter peccant, quæ, quod pinxère, fuismet

Singula nominibus compellant Lemmate. Tanquam

Non foret hæc vidisse satis. Lautrecchius isto

Nomine plectendus: nisi jam Cajeta sepulchro

Texisset, Fumosque unà tumulasset & Ignes

Fuxensis Furni, bis se referentis eundem:

MAGNUS UBI IGNIS, ERIT FUMUS QVOQVE NON MINOR; inquit.

H 2

Anné

(t) *Sermone III.* (u) *Francisci I. duæ Sphære Terraquea & Cælestis.*
Tres Corona Henrici III Gallie Regum. (x) *Odetus Comes Fuxensis*
Dominus de Lautrec captus in Bello Italico ab Hispanis, & Cajetam ab-
ductus, ibique mortuus. Lemma fuit Italicum: Dove è gran fuoco,
è gran fumo.

Erast. Anné Reum perages, Sciatherica Machina si cui
Inscripta Heroi fuerit? NON LUMINE TANTUM.
Sive: UMBRA HAUD SOLI CEDIT. Vel: LUMINE SIGNAT. (y)

Auth. Parce metu: Satyris nihil hîc licet. Atque memento
Dictorum. (z) Partem expressæ appellâsse *Figura*
Nil vetat; at totam verbis retulisse *Figuram*,
Flagitium est ingens. Veluti qui particulas, quas
Grammatici *Demonstrativas* nominârunt,
Adjungunt Rebus, protensoque Indice signant.
Et, quæ personam *Simili* latitare volenti
Importuna Adverbia diripiunt: *Ita: Sic: Ceû.*
Heu mihi! quot Cophinos implebunt Symbola Faunis,
Quæ sunt, quæque fuere, ac postera proferet ætas!
His igitur, Satyrisce, humeros suppose vehendis.
Nil opus, artificum te nomina noscere, quorum
Purgamenta effers: prodent se forsan odore.

XVII.

L AËtea quæis placuit via, multi: HAC ITUR AD ASTRA.
HOC ITER AD SUPEROS; dixerunt protinus. Ipsum hoc
Inscripsere Libro, sed nescio, cûi: *Paradisus*
Nî fuit hic *Anima*. Jam Crux: HÆC SEMITA CÆLI.
Flos quoque desertæ Clyties: (aa) HOC LUMINE VIVO.
Papilio: HAC PEREO QVAM DEPEREO. Lapis inde
Lydius: HOC UNO VIRTUSQVE FIDESQVE PROBATUR.
HUIUS AD EXEMPLUM; Jesseæ Virginis Icon.
HOS LUX PRIMA FERIT; Chiosos intellige Montes,
Sole relucentes. HOC ASPIRANTE VIREBIT;
Opperiens Hortus venientis flabra FavonI.
HAC PEREUNTE PERIT; cûm deserit Anchora Navim.,
HIS EGO SUSTENTOR; spinoso Carduo Acanthis
Insidens canit. Et Clavis: jam HÆC OSTIA PANDET.
Mirum, nî pandat, solido quam jusserit Auctor
Ex auro fieri: tanquam id non ferrea posset.

XVIII.

A Ccipe docta magis, quæ Lectio multa paravit,
Natura omniparens sua quæis Arcana rexit.
Ut pullos Aquila excludat: Lapidè est opus hoc, quem

Natu-

(y) J. Jac. Trivultius Princeps Amalpbitanus, suam in virtutis studio
emulationem etiam cum Rege significare volens. Alterum est Abbatis
Fervi. (z) Serm. V. (aa) Heliotropium, in quod Clytie à Phæbo de-
serta ex amoris impatientia conversa fuit apud Ovid. lib. 4. Metam.

Naturæ Historici græcè dixere Aëtiten. (bb)
 Hunc nido imponens: HOC MATURABITUR; inquit
 Mater Avis, teque ad Scriptorem, cui lapis alter,
 Aut quivis, nomen dedit, (bb) incubitura remittit.
 Clara coaxantes vicinâ ex arbore Lampas
 Compescit Ranas; undè: HAC LUCENTE SILEBUNT.
 Dicent Astrologi, cælestis sub Canis ortum
 Terrestres fugitare Lupos, seque abdere Silvis.
 Stultus ego id Sôli dederam hætenus, atque Dici.
 Albanum ergo Ducem qui fugit Orangius, isto
 Schemate adumbratus cuidam est, cum Lemmate tali:
 HOC ORIENTE FUGIT. Nullum tamen Alba Molossum
 Gestabat clypeo. Mallem, hunc Aurora fugâset,
 Quæ juxtâ Aufonijs & Iberis *Alba* vocatur.

XIX.

Qui peccant *Simili expresso*, non parcius implent
 Corbes, quàm pingui lolium succrescit in agro.
 Ereptum fratrem doctè dolitura Virago
 Nobilis, Eclipsi Lunæ se non malè confert
 Illa quidem: brevius, *Simili* ac si dissimulato
 Luxisset: sed ait: SIC RAPTO LUMINE FRATRIS
 DEFICIMUS. (cc) Ferrum: SIC A RUBIGINE TUTUM,
 Impositum flammis inscripsit. Per Mare Navis
 Sistere quæ cursum remis, velisque ruentis,
 Parva Echenei, soles: SIC FRUSTRA. Sed, qui *Alium* se
 Sæpe vocat, pejus: SIC PARVIS MAXIMA CEDUNT.
 Hoc habet hic *Alius* proprium sibi, ut aut bona perdat,
 Aut mala deteriora, errorem erroribus addens,
 Efficiat. Picolominei Testudo GRADATIM,
 Seu PEDETENTIM duntaxat pro Lemmate habebat:
 SIC FESTINANDUM; hic *Alius* superaddidit Heros.
 Quæ fera Virgineam referebat garrula Matrem,
 Permissis ita Litterulis, atque ordine nullo
 Inter se junctis, Verbum ut nisi redderet unum,
 Laxari impatiens, Verbo se panderet uni:
 UNI [inscripta] PATET VERBO. Mox unus & alter
 Adrepens, corrumpit sensum, aut torsit iniquè:
 PANDITUR AD VERBUM; Alter ait. Quæ Inscriptio utrinq;
 Aut non convenit, aut veteri est incognita Romæ.

H 3

Dete-

(bb) Ad hujus lapidis virtutem demonstrandam testes allegat Picinellus
 P. Cornelium à Lapide, & Ælianum, inspicendos videlicet Symbolum
 hoc intelligere volenti. (cc) Versus erat Pentameter: Sic rapto Fratris
 lumine deficimus.

Deterius, quem dixi, *Alius*, velut assolet: UNO
 VERBO RECLUDOR. (dd) Quis nostrum hoc nescijt? At nil
 Hoc ad Propositum, neque Conceptum Marianum.
 Verum his continuò Satyri tria Tigna parabunt,
 Recta duo: & transversum unum, qui Symbola furto
 Avertunt Dominis Plagiarij. At esse boni qui
 Nec Fures nôrunt, mercesque clependo alienas
 Corruptunt, propriâ, & magis altâ sunt Cruce digni.
 Quales ad Rhenum Genti attolluntur Hebrææ,
 Aut quæ, quindemum cubitorum, excepit Amanem.

XX.

Hic sedeant mihi Minos, & Rhadamanthus ad Urnam;
 Æacus expromat, quæ Fors Fortuna Reorum
 Nomina prima dabit, causamque orare jubebit.
 Interea pergant crescentia ducere fila
 Atropos & Lachesis; lentataque stamina Clotho
 Torqueat in Restem, collis furacibus aptam.
 Principiò ante omnes, primusque Moynius exit.
 Hic mirari omnes, proprijs neque credere certi
 Luminibus: muto stat Curia fixa stupore.
 Ergo iterum poscunt chartam, specularia naso
 Imponunt equites, mucis hircosque repurgant;
 Inspiciunt iterum, versant infraque supraque.
 Pro Hominum Superumque fidem! exclamat Rhadamanthus;
 Ille ergo opposito nuper Cato Tertius Orbe,
 Acer, & indomitus, Censor, Momusque Deorum:
 Sævius & nostro qui erexerat antè Tribunal;
 Totque Viris dixitque diem, laqueumque vadatis
 Mandavit: Repetundarum nunc poscitur? Actor
 Quis verò? Emmanuel Thesaurus? (ee) Non equidem; nam
 Iste suam Causam, facile est meminisse, peregit.
 Cujus adhuc strigilem Furiarum Maxima servat.
 Ergo, infert Minos; Italus, Germanus, Iberus;
 Horum aliquis certè; Cato quos hic Francicus omnes,
 In cumulum, instar habet cassæ nucis, atque superbo
 Proculcat Gentes totas pede. Fallimur, inquit
 Æacus: adscriptus tergo est *Menetrierius Actor*, (ff)
 Idem Gallus Homo, & glebâ formatus eadem.

Furto-

(dd) *Vitiosa hæc Symbola deprompta sunt è Mundo Symbolico Philippi Picinelli, Latine reddito, in opere autem Italico non habentur eorum plerumque.* (ee) *Abbas Thesaurus acerrimè Invektivâ vindicavit se à Censura huius Scriptoris.* (ff) *Claudius Franciscus Menestrier Libro singulari des Carroufels pag. 259.*

Furtorum Indiculum simul adjecit bene fartum.
 Producit Tabulas, Leges, Chirographa, Testes,
 Forficulas, Limas, Scalpella, Emplaftra, Colores:
 Cunctaque celandis, faciendisque arma rapinis.

XXI.

Quin legimus. Chici repetit Granata Coronam, (gg)
 Translatam in Latium: MEA MECUM NATA CORONA
 Non sua Majestas Reges defendit ab isto EST.
 Autolyco: non Reginas reverentia sexûs:
 MATRE VIAM MONSTRANTE. (hh) Patri hic donavit eandem
 Dēinde Aquilam, Delphino Pullum: utrumque bis uni:
 Nunc Aquila est, nuper qui Pullus. Pontificēsne
 Credimus intactos? non sunt. Non Fulmina terrent
 Vaticana Hominem. Urbano (ii) qui Sol fuit antè
 IDEM ALIUSQVE; huic: NUNQVAM ALIUS. Solemq; latere
 Posse putans, quem Dux inscripserat antè Niverni:
 NEC RETROGRADIOR, NEC DEVIO: contrinuò Iste
 Versaliam ad Regem misit: NEC CESSO, NEC ERRO.
 Margaridem Austriacam Partu, Vitaque solutam
 Rettulit Aurora, haud indigno Lemmate juncto:
 DUM PARIO, PEREO. Arte opus hîc fuit, ingenioque,
 Ut tegeter Furtum. Cunis abscondit acerbâ
 Infantis nece prærepti; Fulgurque repente
 EXORIENS, MORIENS: Verbis expressit ijsdem. (kk)
 Sic catus, adversis quem crescere viderat Ignem
 Ventorum flabris, Medicæ Emblemata Mariæ: (ll)
 CRESCIT AB ADVERSIS. Ad solem hic transtulit, atris
 Obsessum nebulis, Majorisque instar habentem, &
 MAJOR AB ADVERSIS huic dictus. Arefius, alter
 Hujus post Jovium Pater aut Nutricius Artis,
 Ungues evasit? minimè. Admirabile cujus
 Inventum, Elogiumque, Dei sacrata Parenti
 Virgineæ: QVIA RESPEXIT: quodque Ipsa videtur
 Concinnâsse sibi; cùm propria Verba ministret;

Con-

(ff) Claudius Francisc. Menestrier Libro singulari des Carroufels pag. 259.
 (gg) Rex Chicus Granatensis Malum punicum seu Granatum habet apud
 scriptorem Belli Granatensis Hispanum, cum Lemmate: Con la Corona
 Naci: cum coronâ sum natus. (hh) Factum primò hoc Symbolum
 Regnum administrante Ludovici XIV. Matre. Subinde idem à Moynio
 aptatum eidem Regi, & Delphino ejus filio. (ii) Urbani VIII. Symbolum
 fuerat cum dictâ inscriptione: Idem & Alius. (kk) Dum orior, mo-
 rior. Moynius. (ll) Fuerat eadem Rexrix Gallia post Regis mortem,
 ac multis adversis exercita, eoque illustrior.

Contendens sese cum Nube, Parelia cùm fit.
 Hanc Italo invidit, rapuitque Moynius. At non
 Ut Nubem, decus & laudem quoque. RESPICIO, inquit,
 Cur? UT PERFICIAR. SEQUITUR DESERTA CADENTEM,
 Dixerat olim alius: solem ut serotina Stella,
 Virgo eadem Natum crudeli morte peremptum.
 Protinus hic aliam, vulgaris opinio Stellam
 Quam dicit cecidisse, profanum avertit in usum,
 Ejus, quem Fortuna gradu dimoverat Aulæ,
 Et Rex mutatus: SEQUITUR LUX MAGNA CADENTEM.

XXII.

Idem Seguerij Cancellus fregit (mm) Abactor:
 Ausus furtivum Lodoico obtrudere solem.
 NUSQVAM DEVIUS; hic. Alter: NEC DEVIUS UNQVAM.
 Non gutta est guttæ, non ovum æqualius ovo.
 Italiam repetit; Solem nam solus habere
 Vult, ubicunque nitescit. NULLA EST META LABORUM,
 Dixerat ille: sui iste statim jubet esse Monarchæ:
 NUSQVAM EST META MIHI. Queritur Ferrus sibi raptum:
 METIOR IMMENSUM. (nn) Nam quantū est Horologam inter
 Machinulam, sive illa sono, sive indicet umbrā
 Horas, discrimen? Non est in Lemmate majus:
 CUIQUE SUUM METITUR. At, hoc quis crederet? ipsam
 Quin etiam, quæ Homini tantum non Barbara Terra est,
 Teutonium invasit; Labroschos atque Melacos (oo)
 Prævertens: Dux, Exemplum, Hortatorque futurus.
 Balsami erat cuiusdam, seu Arbor [seu potius vis,
 Arbustum] parvo sed culto nobilis Horto.
 Forsitan Europæ fuerat tunc unica nostræ.
 Hanc sibi præ cunctis caram Camerarius (pp) unam
 Inscriptis Christo, Servatorique dicarat:
 Sic tutam fore credens: VULNERE VULNERA SANO.
 Et fuit illa diu intacta, & venerabilis Orbi,
 Areueratque omnes Inscriptio sacra latrones:
 Donec, perfosso sub noctem pariete, Petrus,

Prô

(mm) *D. de Seguer Cancellarij Sapientia & Integritatis laude celebris.*
 (nn) *Abbas Ferrus Italus de B.V. Transtulit Moynius ad Principis Pru-*
dentiam in partiendis inter Administros muneribus, vel etiam ad Ju-
stitiam ejusdem. (oo) *Duo Tribuni Galli sparsis superiore bello per Ger-*
maniam incendijs, & actis ex eâ pradis famosi. (pp) *Joachimus*
Camerarius Papenbergensis Franco habet hoc Symbolum inter alia sua
quam plurima, quorum aliqua etiamnum sunt inedita. Obijt Anno
 1574.

Prò scelus! irrumpens totam radicibus imis
 Vullit, & in Patriam, suaque in plantaria vecors
 Transtulit, & Titulo ferme insignivit eodem:
 VULNEROR UT SANEM.

XXIII.

- - - Quid multis? Et mihi Solem
 Idem surripuit. Deni sunt amplius anni,
 Illum ego, cum Servatoris per Symbola vitam
 Digererem, edideram jam tum: quintum simul annum
 Sol retulit, simul iste meum rapuit mihi Solem.
 Non si *Evangelij* apposuissem verba *Joannis*,
 Et *Ceram Nigram* Sagis Orcoque tremendam
 Affixissem; hilo securior inde futurus.
 Quippe Exorcismo *furandi Spiritus* omni
 Fortior est: rapietque suâ cum Pyxide Christum.
 Et certè Christo à me devotus fuerat Sol,
 Cum Petri Elogio. (qq) Rapuit Petrus alter utrumque.
 Quodque magis doleo, quod luctibus adjicit iram;
 Purpureum Patrem ornatu vestivit eodem.
 Cætera dissimulo: nam sunt tria, vel duo saltem
 Furta super. (rr) Vestrum ergo, Patres, appello Tribunal.
 Haud equidè fuit unquam animus mihi, quemquam animantem
 Dedere supplicio, meritæque addicere Furcæ;
 Gentilem, Sociumque minùs. Quod postulo, solum est;
 Ut reddat Dominis sua; cogaturve fateri,
 Aut non continuò damnanda esse omnia furti,
 Corpore quæ simili, vel *Lemmate* Symbola constant:

I Aut

(qq) Menetrerius dixerat in *Vita Christi de Sole ipse aptato*: Pertran-
 sijt Benefaciendo. Ex *Actuum Apostolicorum* c. 10. versu 28. Idem
 deinde nihil immutatum Symbolum attribuit Moynius Cardinali Anto-
 nio Barbarino Magno *Franciae Eleemosynario*. (rr) 1. In *Ludis Tolosanis*
 Anno 1624. Eques quidam Hederam gerebat *Arbori aride circumplexam*
 cum *Lemmate Hispanico*: Si nõ la vida, porque la Muerte? Si vita
 non [disjunct] cur Mors? Usurpavit Moynius inscribendo: Ut Vi-
 renti, sic Arenti. Alciatus, utroque antiquior, expresserat hoc ipsum
 alio *Lemmate*, loquens de *sede conjugali*: Et Arida Tecum. 2. In
Francia Metallica Pharus erat cum *Lampade accensa*, nocturno stellato-
 que *Cælo*, inscripta: Præstat quod nequeunt. Ille *Lunam Pharo* sub-
 rogatam inscripsit: Præstat tot millibus una. Sed apertius *Bassom-
 pierius servata* itidem imagine *Phari*, in suo illo superius *Serm. V.* exa-
 minato Symbolo; cum dixit: Quod nequeunt tot *Sidera* præstat.
 3. *Abbas Ferrus Pantheram* inscripserat: Allicit Illecebris; Eandem
 Moynius: Allicit & conficit.

Aut obstare nihil, duplex sit ut Unius Auctor
 Symboli, & ingenijs queat occurrisse duobus,
 Quin hunc alterius rem sit rapuisse necessum.
 Dixerat. Assurgens Minos, Menetrerius æquum
 Poscit, ait: placuitque eadem sententia cunctis.
 Sed restant alij. Vos voluite stamina, Parca.

XXIV.

Verùm abeo: grave namque mihi est, spectare Reorum
 Supplicia: obversant animo, exterrētque jacentem
 Somnia, cumque Reo mea mens trabe pendet eadem.

Erast. At non illa etiam poterunt in furta referre,
 Mutua quæ dederat Montmorius: Ipse fatetur
 Petrus, *Adoptata.* *Auth.* Alterius qui Pignora adoptat,
 Plus quinquagenis, vel propria pauca recenset;
 Vel dubitat, num sint sua, suspecatque Parentem.

XXV.

Erast. **D**etonuisti aliquando? At cur in Symbola transfers
 Raptoris Vitium, cujus fraus omnis? At illa
 Ausa nihil, Jovium, & tua conscia Carmina testor.
 Unio num Cleopatrea subtractus ab aure,
 Orbem, Candorem, Pretium amittet, quia furto
 Detractus? vitiumque sui Raptoris habebit?

Auth. Non sanè: præstat, quàm si resolutus aceto
 Ventrem farciat Antonl. Verùm tamen hæret,
 Nescio quæ, furto ablatis infamia rebus.
 Sisyphios redolent ungues, saxumque minantur.
 Sic porrò: nullumne emisti aliquando Caballum?
 Non puto: Vindelicam brevior trajectus ad urbem
 Boicâ, tanti haud erat. *Auth.* Ast ego. Disce igitur nunc,
 Quod me non aliquis Pexenfelderus, equorum
 Innumerans vitia: (ss) at docuit Veterinus Apella.
 Quattuor is tantum reticere posse negabat,
 Ut rata sit licitatio, & irrevocabilis. Inter
 Quattuor hæc, *Furtivus* equus si esset, memorabat
 Præcipuum vitium. In reliquis nam fallere tutum.

XXVI.

ss) *In Apparatu Eruditionis. cap. 18.*

XXVI.

Post Capitalia, sunt etiam Civilia quædam
 Peccata. At primò concede, refellere iniquam
 Censuram Piccinelli: *Translatio Idemque*
 Unâ cui pro re capitur: cœu si Bovem Aratro
 Atque Aræ medium statuas: **AD UTRUMQUE PARATUS,**
 Inscribas: sit prorsus idem, ac dicas: *Ego sum Bos:*
 Histricæ cumque suâ Lodoicus: *Porcus ego sum.* (tt)
 Idque ait, ingenio cuidam magno esse notatum. (uu)
 Estne adeò fatuus quisquam, *Simile inter Idemque*
 Ponere discrimen qui nesciat? Et tamen omnis
 Hoc Translatio habet: Naturam sic ut eandem
 Afferat esse duobus, quin consentur in unam
Simpliciter speciem. Nam quæ deïn Symbola condēs
 Tuque, tuique omnes, lex hæc, tuus iste Canon si
 Servandus? Solem, Lunamque ac Sidera tantum
 An super esse voles, ut possis dicere: *Sol sum?*
 At malles Bos esse tamen, si libera detur
 Optio, quàm sensu, & vitâ cum Sole carere.

XXVII.

Peccant hi quoque, qui Adjectivis Nomina stipant:
 Idque Italis tantum quidam voluere licere,
 Qui Versus totos adhibent pro Lemmate. Peccant,
 Qui duo idem conjungunt significantia verba.
 Carduus exemplo est, qui **LEVIGAT, ET POLIT:** etsi
 Dicere plus aliquid videatur velle secundum.
 Sunt etiam, quibus est Interprete opus: facibusque
 Admotis propiùs. Candelam lumine cassam
IN TENEBRIS posuit, pariterque inscripsit Acastus.
 Nil potuit magis obscure: neque quærere cures
 Quid velit; aut catulos inter Leo: **RUGIET ANTE,**
 Tanquam vaticinans, qui dixit. Nempe remittet
 Ad librum te, nescio quem: non antè suos quòd
 Castiget Leo, quàm rugitu præmoneantur.
 Obscuri lateant, ultroque latere volentes.
 Proxima sunt Falsa Obscuris: nullam ista, alienam
 Illa animo speciem objectant, falluntque videntem.
 Hæc iterum multi veri virtute laborant.
 Quid mirum? rara est. Mentitur, Lilio Apis quæ

I 2

In-

(tt) Nam Gallicè *Histrix* est Porc' epy. (uu) *Philippus Abbas Picinellus* in *Tractatu*, qui *Mundo Symbolico* in editione Latina præmittitur.

Incumbens, dicit, vel pejerat: HOC SAPIT UNUM.
TUTIOR ET NUSQVAM. Contra genera omnia florum,
Præcipuè Thymus, & Florum Regina reclamation.
Quid? dubitare licet; verum an Sol dicere Regi
Aut velit, aut possit, dum inquit: NEC PLURIBUS IMPAR.

XXVIII.

Erast. Quò ruis? húcne etiam Censoria Virgula sese
Protendet? Nescis, quanto hæc sit sacra Monarchæ
Tessera? sacrilegam, dum fas est, abstrahere dextram.
Auth. Ponito, ERASTE, metum: coeunt in fœdera Pacis
Belligeræ Gentes; mox Amnestia sequetur,
Et tua ad antiquam remeabit Patria Matrem.
Adde: quòd hoc Regem non ipsum Emblemata Parentem
Nactum est, verum alios. An Majestatis eum Rex
Damnabit, qui Pictorem reprehenderit Aulum,
Quòd Regem haud penitus reddit, quam pinxit, Imago?
Artificemque togæ, quæ Regi haud hæreat aptè?
Hiscum igitur res est mihi. Principio mihi dicant:
An *Plures* signare velint hoc nomine *Mundos*?
Hanc etenim speciem vester Sol ingerit. Atqui
Hoc falsum est: par quisque suo est Sol, & fatis Orbi,
Democriti certè, quot Mundi, tot numerabant,
Arbitror, & Soles. Sin: non multum est, fuit illis
Si vester *Mundis non Impar* omnibus unus.
Jam tibi si virtus, vis, atque potentia Solis
Plùs aliquid, quàm nunc faciat, pollere videtur,
Deciperis: nam, quòd Sol-cunque potest, facit & nunc.
Verum age, per *Plures* lubet Hemisphærium utrumque
Complecti: ut vulgus Mundum *Veteremque Novumque*
Appellat: non hæc verè sunt *Plura*, quòd unum
Componant Mundum. Sed, si vis, sint duo Mundi,
Hinc *Vetus*, inde *Novus*: quanta hujus portio Galli est?
Quantulum id est, Francis quòd das, America, Kebekum?
Hispanum hæc meliùs signaret Tessera Regem.
Serum est: signavit; si non erravit Erastus, (xx)
Jam pridem Caroli Nato, cui paruit omnis
Ille *Alter Mundus*, Carduccio Auctore tributus
Sol idem, ac totidem verbis: NEC PLURIBUS IMPAR.
Utrum Italus Gallum, Gallusve Italum exspoliârît,
Æacus inquiret. Furtum hoc etiam Urna movebit.

XXIX.

(xx) *Interpres Mundi Symbolici. lib. 1. c. 15. n. 169. ubi hoc Symbolum
refert, tribuitque Philippo II. Hispano; & ait, à D. Salvatore Carduccio
Canonico Regulari compositum. Addit insuper expositionem ad formam
Elogij.*

XXIX.

Eraft. Quid facies illis, aliter quæ Symbola peccant
 Nam supereffe reor, Vulgaria, Vilia, Trita,
 Tortaque, Commutabilia, & Communia, Longa
 Materiæ, Heroi, Fini contraria, & Arti. (yy)

XXX.

Auct. Dicam: verum audi, non est Narratio longa.
 Tempore quo Heidelbergæ cepit Tillius Arcem,
 Militibusque dedit prædæ: cura ultima equorum
 Jam dites subijt; deerant stramenta, & avena
 Victori Armento: supplerunt pabula panes
 Prætincti vino. Sed lanam excerpere lecto,
 Et substernere equis, haud visum: durius ipsis
 Deinde cubile habituris. Ergo ad Bibliothecam
 Festinare omnes. Ut quisque Liber tegumento
 Liber erat, philyrisque solutis; præ reliquis hos
 Diripere, æque istis componere strata caballis. (zz)
 Cepisti? *Eraft.* Sancè. At, quò evadas, nescio: nî, dum
 Expurgas stabulum unum, aliud replere labores.
Auct. Non malè divinas. Legi, consuèssè Poëtas,
 Solis equos, cursu lassatos fortè diurno,
 Solvere, & aurato sub noctem abjungere curru;
 Nectare, & Ambrosiæ jejunos pascere succo.
 Nemo tamen stratum, quo molliter ossa cubarent,
 Providit Vates, sortem miseratus equorum.
 Consilium est igitur, dum Symbola quæque Heliconem
 Contendunt, Phœbi cupientia in Arce locari;
 Illa quidem æternùm claris lucente Pyropis
 Permaneant affixa tholo, bona Pierides quæ
 Censuerint, atque immortalis digna Trophæo.
 Ad stabulum levis aura feret mala. Culcita duplex
 Inde tumebit equis. Eous cum Pyroënte,
 Cumque Æthone Phlegon (aaa) molli suffulta grabato
 Corpora component, placidaque quiete levabunt
 Tandem crura aliquando: dum Tithonia Conjunx
 Purpureas Oriente fores, cælumque recludat.

XXXI.

(yy) Qualia ferè sunt Exordiorum vitia enumerata à Soario Rhet. lib. II.
 cap. 5. (zz) Epitome Rerum Germanicarum ad Annum 1622. (aaa) No-
 mina Solis Equorum apud Ovid. lib. 2. Metam.

XXXI.

MAteriem multos vel Piccinellus in Annos.
 Sufficiet. Quid enim, si magno crimina Mundo, (bbb)
 Herbaque si vastis succrescit inutilis agris,
 Miramur? Tantundem Alij, quos dicere longum est,
 Comportare queunt. Si nolint; Chalcographi dant
 Ultrò, quæ toties magno ære excudimus ære,
 [*Ut quid Perditio hac? poteras vel besse locare,
 Vel dare pauperibus: nec tanti emisse cachinnos*]
 Carbasæ magnarum Thesium: quæis naviget Argo
 Tuta per Ionium ad postremas Phasidos oras.
 Quæ nunc parietibus præstant tectoria nostris,
 Obducuntque aptè, quicumque est, calcis hiatum;
 Ut muri vitium vitio majore tegatur.

XXXII.

Hic Fons perpetuò fluit, æternumque ministrat
 Tomentum lectis, quos inde replemus, equinis.
 Accedent; quoties Funebria Justa Poëtæ
 Principibus solvent: quotiesque his nascitur Infans:
 Aut quoties nova Nupta Viri ducetur ad ædes,
 Aut Princeps Victor, Victusve intraverit Urbem.
 Denique multorum Frons, & Propylæa Librorum:
 Mantissamque Index addet post omnia noster.
Eras. At nos Cæna vocat, quæ jam corrumpitur; illic
 Multa super mensam pingemus Symbola Baccho.
 Et redeunt Operæ, Satyrique Diaria poscunt.

(bbb) *Inscripsit enim hic Auctor Opus suum: Mundum Symbolicum.*

F I N I S.

INDEX.